Geef Limburg terug!

Separatisme en verzet in het bronsgroen eikenhout: een historische studie, deel 2.

Geef Limburg terug!

Separatisme en verzet in het bronsgroen eikenhout: een historische studie, deel 2.

Ing. Ing. H.J.R. Smeets

Schrijver: Ing. Ing. Henri (H.J.R.) Smeets
Coverontwerp: Henri (H.J.R.) Smeets
Uitgegeven via: mijnbestseller.nl
Print: Printforce, Alphen a/d Rijn

©2015 Henri (H.J.R.) Smeets.
Scans: ©2015 Henri (H.J.R.) Smeets.
Foto's, landkaarten en tekeningen: public domain, tenzij anders vermeld.
Familiewapen: ©2008 Heraldisch Bureau Nagtegaal.

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

"Limburg is een eenig land. Iedere oprechte Limburger voelt heel zijn wezen door-tintelen als hij de schoonheid van zijn land hoort bezingen. Ik bedoel natuurlijk de ware, fiere Limburger, niet degene die om een spotlach zijn landaard of voor een judaspenning in welken vorm ook, zijn volksaard verloochent" .....

.....”Geen Nederlander voelt in den vreemde, ja binnen eigen landgrenzen, zoo’n heimwee naar zijn geboortestreek als de Limburger. Ik weet nog hoe we in den mobilisatietijd en legering in andere streken van ons land [1914-1918] des avonds bij elkander kwamen om ons heimwee naar Limburg kenbaar te maken door het zingen van ons Limburgs volkslied. En als onmiddellijk daarop de jongens van den Oostelijken kant onzer provincie inzetten ‘Nach der Heimath möcht’ Ich wieder...’ dan kwam zelfs bij de stoerste kerels een traan in het oog. En zoo is het nog met o zooveel Limburgers die omwille hunner positie buiten Limburg wonen moeten. Dat is de Liefde van den oprechten Limburger voor zijn land!”.
Fons Tuinstra, 1932

Nooit eerder heeft een historicus vóór ‘sectator historiae’ en ‘sectator philosophiae’ Henri Smeets zich ooit zo diepgaand en zo uitgebreid gewijd aan dit thema van het Limburgs separatisme en verzet in al haar (internationale) historische facetten, gebruikmakend van originele en wetenschappelijke bronnen en dit in deze vorm hier op schrift vastgelegd. Een tweejarige gedegen intensieve en extensieve studie lag hieraan ten grondslag. De subtitel ‘separatisme en verzet in het bronsgroen eikenhout [metafoor voor Limburg]: een *historische* studie’ is dan ook bewust gekozen, want het *is* een historische studie, zowel in de context van geschiedschrijvend als geschiedkundig.
Henri Smeets, november 2015

http://www.limbeurg.nl
http://www.limbeurg.be

Dankwoord
‘Mr. Nickal’ voor tips m.b.t. gen.-maj. Mellinet, annexionist Van Groenendael en de Frankische Werkgemeenschap. Tevens, met zijn algemene kennis van geschiedschrijving, voor het; debatteren, kritisch reflecteren op macro-niveau en obstrueren van overbevlogenheid cq. overbezieldheid met het thema.

Mijn ouders, die mij door de jaren heen alles hebben verschaft, waardoor ik dit boek kon schrijven.

In dierbare herinnering aan mijn moeder.

Inhoudsopgave

11. Onafhankelijkheidsverklaring 1848. 14
De Limburgse kwestie in de Nationalversammlung te Frankfurt am Main. 52
De Britse houding in de Limburgse kwestie. 70
De Franse houding in de Limburgse kwestie. 72
Houding overige partijen in de Limburgse kwestie. 74
De protocollen der Nationalversammlung inzake de Limburgse kwestie. 75
De onrechtmatige beëindiging van de Duitsche Bond. 148
De niet-legitieme inlijving van Limburg bij 'Holland' in 1867. 158
12. Het publiek verzet 1850-1915. 160
13. De Limb. annexionisten van 1919. 201
Mr. Dr. Henri van Groenendael. 305
14. De Limburgsche Liga 1925. 361
De beweging en haar doel. 361
De Limburgsche Liga zoekt de publiciteit. 376
De hetze tegen de Limburgsche Liga. 435
De klopjacht op de persoon van de Limburgsche Liga-leden. 450
De geest in Limburg en de ziel van Limburg. 456
De teloorgang van de Limburgsche Liga. 461
15. De Frankische Werkgemeenschap 1942. 474
16. Hedendaags Limburgs 'separatisme'. 519
Werkgemeenschap Limburg 1945-1980. 519
Verzet tijdens de jaren 1945-2015. 538
De Rooms-Katholieke politieke partijen als machtsfactor in Limburg. 556
Groot-Limburgisme. 562
'Separatistische placebo'-partijen. 563
Limburgse promotie. 565

17. De juridische kant van separatisme. 567
Nederlandse Grondwet versus internationaal recht. 567
Zelfbeschikkingsrecht der Volkeren. 567
Landverraad. 570
18. Het Verdrag van Maastricht 1843. 572
Epiloog. 575
Resumé. 613
Straatnamen. 618
Bijlage: Oud-Duits alfabet. 620
Weense Slotakte (Wiener Schlußakte) 622
Bibliografie. 625
Index. 632

11. Onafhankelijkheidsverklaring 1848.

Algemeen: zie opmerking onder hoofdstuk Additioneel (boek Deel 1).

Limburg kon alleen maar lid worden van de Duitsche Bond als het de status had van een *onafhankelijke staat*. Daarom kreeg Limburg de status van hertogdom dat in tegenstelling met groot-hertogdom Luxemburg *niet* in personele unie verkeerde met Willem I. Dat Limburg een provincie was van Nederland was in strijd met de Deutsche Bundesverfassung! Duits gebied kon geen deel zijn van een buitenlandse mogendheid. De Deutsche Bundesverfassung (Grondwet van de Duitsche Bond; (= Bundesakte (1815) plus Wiener Schlußakte (1820)) prevaleerde boven (had voorrang op) de Nederlandse Grondwet, voor wat betreft Limburg (behoudens Maastricht en Venlo), blijkens Artikel 1 van de Nederlandse Grondwet van 1840, zie afbeelding 11-01. 'Regten' (in het aanvankelijke Grondwets*voorstel*) werd later alsnog afgezwakt tot 'Betrekkingen' (ofschoon het in deze context juridisch gezien geen enkele waarde had, zie verderop). Het voorbehoud was gemaakt voor het werkingsgebied (geldigheidsbereik) van de Nederlandse Grondwet (dat beperkt was tot Nederland *exclusief* Limburg, voor welke laatste immers uitsluitend de Bundesverfassung gold op grond van het Bondsbesluit (= wet) van 27 mei 1848 dat gebiedt dat nationale wetten van de lidstaten altijd moeten voldoen aan de Bundesverfassung, met andere woorden de Nederlandse Grondwet moest de Bundesverfassung *altijd* voor laten gaan of anders gezegd de Bundesverfassung prevaleerde boven de Nederlandse Grondwet). Zie paragraaf 'de protocollen der Nationalversammlung inzake de Limburgse kwestie' in dit hoofdstuk voor de volledige Duitse tekst.
Art. 1 van de Ned. Grondwet blijkt echter later nog een saillant detail te zijn, gezien de onafhankelijkheidsverklaring van Limburg door de Duitsche Bond bij monde van de Nationale Vergadering te Frankfurt am Main op 19 juli 1848! Zie verderop.
Het voorstel van de Grondwetscommissie om te spreken van 'behoudens de regten van het Duitsche Verbond' werd door de Tweede Kamer afgewezen, ofschoon dit de *enige juiste weergave* van zaken was geweest. Doch hier blijkt reeds de 'vuile politiek' (sluwe politiek zo u wilt), zoals destijds door Holland bedreven. Men verkoos liever de term 'betrekkingen'.

De keuze voor de term 'betrekkingen' kan worden verklaard uit de veelvuldige referenties in de 'Hollandse' pers en vooral Hollandse diplomatieke correspondentie uit die tijd, aan het Verdrag van Londen van 1839. Telkens weer verschuilde Holland zich achter het Verdrag van Londen en dat niemand (noch de Grote Mogendheden, noch Limburg en noch de Duitsche Bond) ooit bezwaar tegen Art. 1 van de Grondwet hadden gemaakt, waarin Limburg een Nederlandse provincie wordt genoemd. Dit laatste verweer is echter uiterst zwak en heeft bijna kleuterklasniveau[1].
Ondanks voorgaande blijkt uit de tekst van Art. 1 van de Grondwet uit 1848, het jaar waarin de Nationalversammlung nog eens duidelijk had gemaakt aan Holland dat Limburg een Duitse Bondsstaat was en alleen de Bundesverfassung voor Limburg bindend was (hetgeen ook conform Bondsbesluit van 27 mei 1848 was, waarin stond dat nationale wetten/ besluiten van de lidstaten altijd dienden te voldoen aan cq. ondergeschikt waren aan de Bundesverfassung), de Hollanders de incorrecte zienswijze hanteerden dat het hertogdom Limburg een 'Hollandse' provincie was, *behoudens de betrekkingen van Limburg tot de Duitsche Bond*. En juist in dit laatste zit de clou van het verhaal. Dus voor wat betreft de betrekkingen tot de Duitsche Bond kon Limburg conform 'behoudens' geen provincie van 'Holland' zijn en aldus kon ook de Grondwet niet gelden voor Nederland. Dit laatste blijkt wederom uit Bondsbesluit van 27 mei 1848, waarin staat dat *de Bundesverfassung bindend is voor alle Bondsstaten,* aldus ook

[1] Excuseer dat ik hier met 'kleuterklasniveau' in gewone straattermen verval, echter het benadrukt wel het genante karakter van de gehele Hollandse opzet dienaangaande. Het was en is niet gebruikelijk door andere landen om een soevereine staat op haar constitutie aan te vallen, laat staan zich ermee te bemoeien. Iedere soevereine staat had en heeft het recht in zijn Grondwet te schrijven wat hij wil, al dan niet in overeenstemming met internationale verdragen (niet alle landen hadden en hebben internationale verdragen geratificeerd). Dat de Grote Mogendheden en de Duitsche Bond geen protest hadden ingediend is aldus gewoon logisch. Dat Limburg geen protest had aangetekend is eveneens logisch, gezien het feit dat de *Limburgers* immers waren uitgesloten van de Grondwet(srevisie) van 1840! Men *kon* aldus niet eens protesteren in het politieke centrum van de macht! Dit was daarmee een tentoongestelde act van *discriminatie*. Wetende dat nota bene de reden voor de Grondwet(srevisie) van 1840 juist de herinlijving van *Limburg* bij 'Holland' en de aansluiting van *Limburg* bij de Duitsche Bond was! Zeker gezien de exclusieve status die Limburg had als lid van de Duitsche Bond, kan men zich des te meer de gerechtvaardigde vraag stellen of de Grondwet überhaupt voor Limburg validiteit kon hebben, als de Limburgers niet gekend waren in stemming over die Grondwet (die juist vanwege Limburg gereviseerd moest worden), hetgeen toen al in strijd was met de vigerende Grondwet van 1815, zoals door diverse Tweede Kamerleden destijds betoogd (zie boek Deel I). Daarnaast was Limburg bovendien een Duitse Bondsstaat, waarin een vreemde (buitenlandse) Grondwet als de Nederlandse geen validiteit *kon* hebben. Limburg heeft overigens wel op andere wijze indirect geprotesteerd via de oprichting, alsnog, van twee separatistische bewegingen (1844 en 1848).

voor Limburg (nogmaals *expliciet* bevestigd door de Nationale Vergadering, de zgn. *professorenvergadering* cq. *professorenparlament* met diverse hoogleraren staatsrecht en merendeels juristen in haar gelederen, in juli en november 1848). Deze uitspraak is echter zo allesomvattend (*alle nationale wetten en besluiten* (dus ook de Grondwet!) dienen ondergeschikt te zijn aan de Bundesverfassung), dat daarmee de validiteit van de Grondwet voor het hertogdom Limburg, zoals weergegeven in de zinsnede vóór 'behoudens' in Art. 1 van de Grondwet, teniet gedaan wordt. Diverse malen heeft de Nationalversammlung laten weten dat de validiteit van de Grondwet in Limburg (terecht) onverenigbaar is met die van de Bundesverfassung.

(Staatsblad n°. 48.) *WET van den 4den September 1840, bepalende de verandering van de artikelen 1, 2 en 153 der Grondwet.*

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat bij de wet van den 13den Junij 1840 (*Staatsblad n°. 27*) is verklaard, dat er noodzakelijkheid bestaat tot verandering van het 1ste, van het 2de en van het 153ste artikel der Grondwet van het Koningrijk der Nederlanden, en dat daarbij tevens die verandering zelve duidelijk aangewezen en uitgedrukt is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden nn verstaan bij deze:

Art. 1. Het 1ste artikel der Grondwet van het Koningrijk der Nederlanden, geplaatst in haar eerste hoofdstuk: *Van het Rijk en deszelfs inwoners*, wordt veranderd als volgt:

» Het Koningrijk der Nederlanden bestaat uit de volgende provincien: » Noord-Braband, Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland, » Utrecht, Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, mitsgaders het » Hertogdom Limburg, behoudens de betrekkingen van dat Hertogdom, » met uitzondering der vestingen Maastricht en Venlo, en van derzelver » kringen, tot het Duitsche verbond."

11-01: Origineel fragment van Art. 1. van de Grondwet uit 1840, zoals destijds afgedrukt in de Nederlandsche Staats-Courant van 15 september 1840.

De zéér hoog aangeziene buitengewoon hoogleraar staatsrecht **Heinrich Albert Zachariä** schrijft in het bericht van de commissie voor volkenrechtelijke en internationale vraagstukken, dat op 14 juli 1848 door Zachariä zelf wordt voorgedragen aan de Nationalversammlung, dat [in antwoord op de Denkschrift van de 'Hollandse' regering van de hand van Von Scherff] het contract tussen 'Holland' en de Duitsche Bond m.b.t. Limburg een *rechtshandeling van de Bondswetgeving* is en *géén verdrag*! [Hiermee duidt Zachariä op het gegeven dat de wetten van iedere Bondsstaat (dus ook Limburg) ondergeschikt zijn aan de Bundesverfassung en daarmee refereert hij aan de interconstitutionele binding tussen 'Holland' en de Duitsche Bond betreffende Limburg]. Aldus is *geen* verdragsmatig recht van 'Holland' geschonden door het [vooruitkijkend; nog te nemen] besluit van de Nationalversammlung. Het hier door 'Holland' in de Denkschrift bedoelde Verdrag van Londen was, zoals Zachariä correct weergeeft, een verdrag tussen 'Holland' en *België*! M.b.t. de Duitsche Bond was door het congres te Londen aan Willem I enkel de verplichting opgelegd om voor een schadeloosstelling inzake het verlies van west-Luxemburg te zorgen, hetgeen oostelijk Limburg werd. Dat er toch enkele afgevaardigden waren die, ondanks de *rechtmatige aanspraak van de Duitsche Bond op Limburg*, bereid waren met (het gezag te) Holland te *onderhandelen* over Limburg, vloeit voort uit de wens naar de Duitse toegankelijkheid tot, cq. de controle over, de Hollandse vloot die de Duitsche Bond dan militair zou kunnen inzetten in haar grootmachtsbestrevingen en eveneens de toegankelijkheid tot, cq. de controle over, de Maas en de Rijn (in 'Holland') ten behoeve van de handel. De in de Denkschrift aangehaalde dreiging door 'Holland' met interventie van de overige grootmachten verklaarde Zachariä eveneens voor ongegrond, daar de Limburgse kwestie een *interne Bondsaangelegenheid* betrof (zoals eveneens in naam van Groot-Brittannië door lord Palmerston bevestigd) tussen de Duitsche Bond en de hertog van Limburg, zijnde Willem II (1848). Overigens gold voor wat betreft de betrekking tussen Limburg en de Duitsche Bond *enkel* de Bundesverfassung {= *Bondsakte* (1815, onderdeel van het Verdrag van Wenen) plus *Weense Slotakte* (1820, supplement)}. Het Verdrag van Londen speelde een ondergeschikte rol. In het Bondsbesluit van 5 september 1839 werd bedongen dat de Duitsche Bondswetten *onbelemmerd* toepassing vonden in Limburg (conform Weense Slotakte Art 13, 14 en 64). Ieder lid diende *soeverein* te zijn (Bundesverfassung Art. 2, Weense Slotakte Art. 2). Deze laatste voorwaarde overigens werd *niet* door 'Holland' vervuld, daar op grond van Art. 78 van de Ned. Grondwet (1840) Willem II *geen* kroon kon dragen van *Duits Bondsgebied* hertogdom Limburg.

Toelichting afbeelding 11-02, ontleend aan 'De Grondwet, Mr. P F Hubrecht, Uitg. Boekhandel Otto Petri, 1863':
Ad. *C:* dit refereert aan het *ontwerp* van de Staats-Commissie (Grondwetscommissie bestaande uit **Dr. Mr. Johan Rudolf Thorbecke**, **Mr. Lodewijk Caspar Luzac**, **Mr. Jacobus Mattheus de Kempenaer**, **Mr. Lambertus Dominicus Storm** en **Mr. Dirk Donker-Curtius**) dat op 19 juni 1848 werd ingediend. De voorstellen werden aangenomen en op 3 november 1848 werd de nieuwe Grondwet afgekondigd. Alleen 'de regten' werd gewijzigd in 'de betrekkingen' (zoals reeds in 1840 gehanteerd werd). Het laat evenwel zien dat men van Hollandse zijde heel goed wist dat het wel degelijk om '*rechten'* ging!
Ad. *1844:* dit verwijst naar het *ontwerp* van de Negenmannen (negen Tweede Kamerleden; **Dr. Mr. Johan Rudolf Thorbecke**, **Mr. Lodewijk Caspar Luzac**, **Edmond Willem van Dam van Isselt**, **Mr. Schelto baron van Heemstra**, **Mr. Jacobus Mattheus de Kempenaer**, **graaf Mr. Jacob Hendrik van Rechteren van Appeltern**, **Mr. Lambertus Dominicus Storm**, **Mr. Berend Wichers** en **Mr. Sebastiaan Hendrik Anemaet**), dat op 10 december 1844 werd ingediend. 31 mei 1845 werd dit ontwerp door de Tweede Kamer verworpen. Separatist Tweede Kamer-lid **Frans Corneli** stemde vóór het ontwerp.

'Holland'[2] heeft door de constructie van Art. 1 zichzelf juridisch buitenspel gezet en ook het refereren aan het Verdrag van Londen was achterhaald, omdat 'Holland' de Bundesverfassung erkende voor Limburg en de Nationalversammlung als vervanging van de Bundestag (die het Verdrag van Londen geratificeerd had) deze ratificatie met het nieuwe besluit van 19 juli (en 24 november) 1848 ongedaan had gemaakt of anders gezegd de Nationale Vergadering heeft het Verdrag van Londen opengebroken (althans in de Hollandse versie van het verhaal, de Nationalversammlung daarentegen ziet dit geenszins als openbreken van het verdrag, omdat zij immers het *recht* heeft (op grond van het prevaleren van de Bundesverfassung boven de Grondwet, hetgeen door Holland erkend is, Art. 1 en op grond van het gegeven dat Limburg compensatie was voor ex-Bondsgebied west-Luxemburg) om *Limburg als een puur Duitsche Bondsstaat* te erkennen). *De facto* behoorde Limburg administratief[3] gezien tot 'Holland' (waarmee het Verdag van Londen tot uitvoer werd gebracht), echter *de jure* was het een Duitsche Bondsstaat (conform de Bundesverfassung). *[vervolg na afbeeldingen].*

[2] Wellicht ten overvloede herhaald: Holland → gezag van Holland en 'Holland' = Nederland.
[3] Strikt genomen mocht (het gezag in) Holland het bondsland Limburg alleen besturen conform de *Duitsche Bondswetten* en *niet* de 'Hollandse' wetten! De 'Hollanders' gaven er echter hun incorrecte invulling aan, waartegen de Nationalversammlung in 1848 fel protesteerde.

GRONDWET
1848.

EERSTE HOOFDSTUK.

VAN HET RIJK EN ZIJN INWONERS.

Art. 1.

Het Koningrijk der Nederlanden bestaat in Europa uit de tegenwoordige provincien: Noordbrabant, Gelderland, Zuidholland, Noordholland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en het Hertogdom Limburg, behoudens de betrekkingen van het Hertogdom Limburg, met uitzondering der vestingen Maastricht en Venlo en van hare kringen, tot het Duitsche verbond.

C. Art. 1. Het grondgebied van het koningrijk der Nederlanden in Europa bestaat uit de provincien: Noordbraband, Gelderland, Zuidholland, Noordholland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en het hertogdom Limburg.

Op het hertogdom Limburg is de Grondwet toepasselijk, behoudens de regten van het duitsche verbond.

1844. *Art.* 1 = art. 1 C.

1840. Art. 1. Het Koningrijk der Nederlanden bestaat uit de volgende provincien: Noord-Braband, Gelderland, Zuid-

11-02: Art. 1 van de Grondwet(srevisie) van 1848 in vergelijking met het overeenkomstige Art. in de Grondwet(srevisie) van 1844 en die van 1840.

Holland, Noord-Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, mitsgaders het Hertogdom Limburg, behoudens de betrekkingen van dat Hertogdom, met uitzondering der vestingen Maastricht en Venlo en van derzelver kringen, tot het Duitsche Verbond.

Art. 2. De provincien van Noord-Braband, Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, behouden hare tegenwoordige grenzen.

Het Hertogdom Limburg bestaat uit dat gedeelte der voormalige provincie van dien naam, hetwelk bij de tractaten van den 19den April 1839, daarvan niet is afgescheiden.

1815. *Art.* 1. *Het Koningrijk der Nederlanden (zoo als hetzelve omschreven is bij het tractaat tusschen de Mogendheden van Europa, op het congres van Weenen vergaderd, gesloten en geteekend op den 9den Junij* 1815), *bestaat uit de volgende Provincien:*

Braband, (*Noord-*)
Braband, (*Zuid-*)
Limburg,
Gelderland,
Luik,
Vlaanderen, (*Oost-*)
Vlaanderen, (*West-*)
Henegouwen,
Holland,
Zeeland,
Namen,
Antwerpen,
Utrecht,
Vriesland,
Overijssel,
Groningen en
Drenthe.

Het Groot Hertogdom van Luxemburg, in de grenzen bij het gemelde traktaat bepaald, onder dezelfde Souvereiniteit als het Koningrijk der Nederlanden geplaatst zijnde, zal dezelfde grondwet hebben, behoudens deszelfs betrekkingen tot het duitsch verbond.

Art. 2. *De Provincien van Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, behouden hare tegenwoordige grenzen.*

11-03: (vervolg); vergelijking met Art. 1. van de Grondwet van 1815.

Noord-Braband, bestaat uit de Provincie die tegenwoordig den naam van Braband draagt, met uitzondering van dat gedeelte, hetwelk tot het departement der Beneden-Maas heeft behoord.

De Provincie van Zuid-Braband (Departement van de Dijle), van Oost-Vlaanderen (Departement van de Schelde), van West-Vlaanderen (Departement van de Lijs), van Henegouwen (Departement van Jemmapes), en van Antwerpen (Departement der beide Nethen), behouden de grenzen van die departementen.

De Provincie van Limburg is zamengesteld uit het geheele departement van de Beneden-Maas, en die gedeelten van het departement van de Roer, die volgens het tractaat van Weenen tot het Rijk behooren.

De Provincie van Luik bevat het departement der Ourthe, met uitzondering van dat gedeelte, hetwelk bij hetzelfde tractaat daarvan afgescheiden is.

De Provincie van Namen bestaat uit dat gedeelte van het departement der Sambre en Maas, dat niet tot het Groot-Hertogdom Luxemburg behoort.

De grenzen van het Groot-Hertogdom Luxemburg, zijn bij het gemelde tractaat bepaald.

1814. Art. 53. Het Nederlandſche Volk beſtaat uit de Ingezetenen der volgende negen Provincien of Landſchappen, welke te zamen het tegenwoordige grondgebied der Vereenigde Nederlanden in Europa uitmaken, als:

Gelderland,
Holland,
Zeeland,
Utrecht,
Vriesland,
Overijsſel,
Groningen,
Braband en
Drenthe.

Art. 54. Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijsſel, Groningen en Drenthe behouden hunne oude grensſcheidingen, onder de volgende bepalingen:

Kuilenburg en Buren behooren onder Gelderland.

Vianen, Ameiden, Leerdam, Langerak, Sommelsdijk behooren onder Holland.

IJsſelſtein, mitsgaders Benſchop, Noordpolsbroek en Jaarsveld behooren onder Utrecht.

Ameland en Schiermonnikoog behooren onder Vriesland.

11-04: (vervolg); vergelijking met Art. 53. van de Grondwet van de Verenigde Nederlanden van 1814 (welke niet gold voor Limburg!).

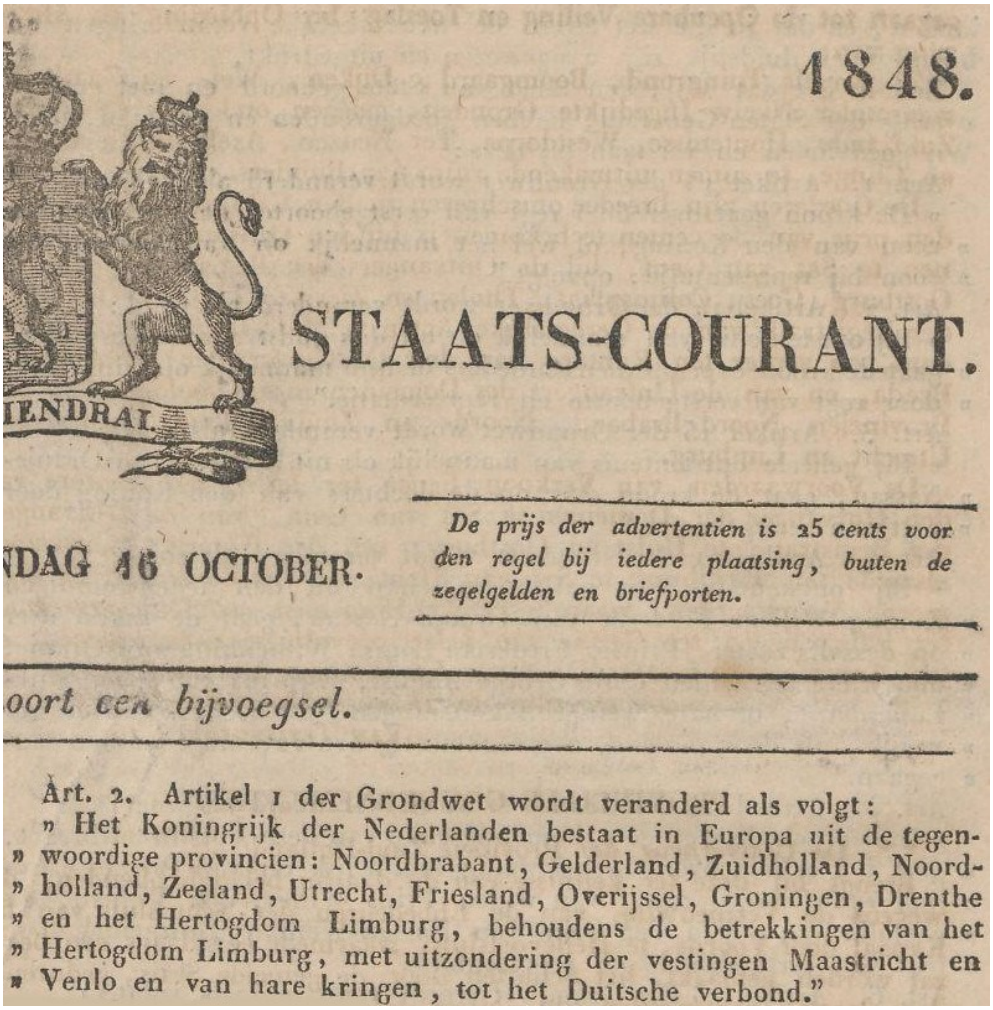

1848.

STAATS-COURANT.

IENDRAI.

NDAG 16 OCTOBER.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

oort een bijvoegsel.

Art. 2. Artikel 1 der Grondwet wordt veranderd als volgt:
» Het Koningrijk der Nederlanden bestaat in Europa uit de tegen-
» woordige provincien: Noordbrabant, Gelderland, Zuidholland, Noord-
» holland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen, Drenthe
» en het Hertogdom Limburg, behoudens de betrekkingen van het
» Hertogdom Limburg, met uitzondering der vestingen Maastricht en
» Venlo en van hare kringen, tot het Duitsche verbond."

11-05: Origineel fragment van Art. 1 van de Grondwet uit 1848, zoals destijds afgedrukt in de Nederlandsche Staats-Courant van 15 en 16 oktober 1848 (gecombineerde uitgave).

Separatistenleider baron Van Scherpenzeel-Heusch constateerde dus hetzelfde[4] als de auteur van dit boek hier 167 jaar eerder al en legde dat in zijn boek 'Een woord over den tegenwoordigen toestand van het hertogdom Limburg' vast. Uit een contra-schrijven van 20 juni 1848 van een onbekende 'inboorling van het hertogdom' blijkt dat het ongedateerde boekwerkje annex brochure van de baron uit 1848 dateert. Het valt evenwel op dat de inhoud van die brochure van de baron steeds beperkt blijft tot de situatie tot en met *1844*! Dit zou erop kunnen duiden dat de baron het toch wel-licht reeds in 1844 geschreven heeft, pas in 1848 heeft laten drukken en publiceren. Dat 'Holland' toch het bestuur[5] mocht voeren in het Limburgse was een (loze!) gunst van de Duitsche Bond, hier in deze passage verwoord door 'vergund' (ofwel de reeds eerder aangehaalde *gedoogconstructie* van zijde van de Duitsche Bond conform haar ruimhartige beleid ten aanzien van 'Holland', ingegeven door een zichzelf opgelegde verplichting haarzijds jegens 'Holland', dat zij in een vriendschappelijke verhouding tot laatstgenoemde wenste te staan, indirect om oorlog met Groot-Brittannië en Frankrijk te vermijden). Het loze karakter van deze gunst blijkt uit het Bondsbesluit van 27 mei 1848, waarin onweerlegbaar staat dat *alle wetten en besluiten* in een Bondsstaat on-dergeschikt dienen te zijn aan de Bundesverfassung. Dat geldt ook voor Limburg.
Het is volledig correct dat hier in afbeelding 11-08 sprake is van een *administratieve* binding met 'Holland' en geen *staatkundige*!
De onafhankelijkheid van Limburg, het staatkundig Duitszijn (Deutschtum) van Lim-burg en de alleengeldigheid van de Bundesverfassung (als boven de Grondwet preva-lerende en conform Bondsbesluit van 27 mei 1848 de Grondwet uitsluitende wetge-vendheid) werd tweemaal in 1848 (19 juli en 24 november) door de Nationalversamm-lung unaniem bevestigd! Zie verderop.

---

[4] Zoals met meerdere onderdelen van dit boek reeds het geval was, las de auteur ook *hier* pas *na* het neerschrijven van zijn eigen *op feiten beruste* conclusies, een boekwerk dat zijn conclusies staafde, hetgeen toont dat de auteur de materie in haar gehele context en diepgang begrepen heeft. Hier betreft het baron Van Scherpenzeel-Heusch's boekwerk, waarin de baron tot een slot-som komt die de gevolgtrekking door de auteur gemaakt gelijkt, zodat de auteur aangaande die conclusie dan weliswaar geen pionier is, maar wel op de zelfde lijn zit als de baron. Frapant dat twee personen met 167 jaar verschil, *onafhankelijk van elkaar*, tot de *dezelfde* conclusies ko-men! Geen self-fulfilling prophecy, doch aldus de kern der waarheid. Zij die denken dat de offi-ciële lezing van de regering de enig juiste is, geef ik te bedenken dat regeringen van alle tijden altijd *belangen* te verdedigen hadden en dienovereenkomstig *niet* altijd waarheidsgetrouw han-delden! Zeker als het de verdediging van het eigenbelang t.o.v. een vreemde mogendheid betrof.
[5] Strikt genomen had 'Holland' (= Nederland minus Limburg) in Limburg alleen volledige rechten binnen Maastricht en Venlo en ook *alleen aldaar* volledige bestuursbevoegdheid met uitvoering der *Nederlandse wetten*.

Het art. 2 der Duitsche Bonds grondwet zegt: » het doel van deze confideratie is, het behoud en de uitwendige en inwendige zekerheid van Duitschland — *van de onafhankelijkheid en de onschendbaarheid der Bonds staten.*"

Bovenstaand artikel niet waar? is vrij duidelijk. Dit zegt de *Duitsche Bonds constitutie* zijnde het grond regt van iederen Bondsstaat, verbindbaar voor Limburg, gelijk voor Nassau, Hessen, Saxen

11-06: Fragment boek 'Een woord over den tegenwoordigen toestand van het hertogdom Limburg' van baron Van Scherpenzeel-Heusch uit 1844.

Toelichting afbeelding 11-07: de opsomming van de baron laat niets aan duidelijkheid te wensen over. Hier staat summa summarum in perfectio de grondslag van het separatistisch streven.

Toelichting afbeelding 11-08: de passage over de Nederlandse wetten doet wellicht vreemd aan als men weet dat de Bundesverfassung prevaleerde boven de Grondwet en op grond van het Bondsbesluit van 27 mei 1848 alle wetten en besluiten in elke bondsstaat ondergeschikt dienden te zijn (en aldus waren) aan de Bundesverfassung. De baron heeft deze passage echter onvolledig weergegeven en een wezenlijk gedeelte uit het verdrag vreemd genoeg heeft weggelaten, namelijk dat de toepassing van de Bundeswetgeving op het hertogdom Limburg op geen enkele wijze mag worden ingeperkt (= gedeelte achter de komma in afbeelding 11-10: *'die Anwendung der Bundesgesetze auf das Herzogthum Limburg in keiner Weise beinträchtigt werden solle'*). Daardoor valt in het gedeelte vóór de komma '*mit dem Königreich der Niederlande gleiche* [aan het koninkrijk der Nederlanden gelijke] *Verfassung und Verwaltung des Herzogthums Limburg'*, Verfassung weg en blijft Verwaltung [administratie] over, zie de opmerking van afbeelding 11-08: *'slechts administratief'*.

(5)

"HELPT U ZELVEN
EN GOD ZAL U HELPEN."

Het is een ieder bekend, dat de oprigting van het Hertogdom Limburg een gevolg is van het tractaat van Londen van 19 April 1839.

Bij deszelfs oprigting, trad het Hertogdom in de rei der Europeesche staten, en bekwam een staatkundig regt aan hetzelve eigen.

Dit staatkundig regt is gegrond:

1°. Op het tractaat van Londen van 19 April 1839.

2°. Op het tractaat tusschen Koning Willem I en het Duitsche Verbond, van 5 September 1839.

3°. Op de constitutie van den Duitschen Bond waarvan Limburg deel maakt.

4°. Dat ingevolge die constitutie, het Hertogdom een onafhankelijke staat moet zijn.

5°. Dat de staatkunde van het Hertogdom, ten naauwste verbonden is met die van den Duitschen Bond, en met de staatkunde van het Koningrijk der Nederlanden, niets gemeens heeft.

6°. Dat het Hertogdom in de rei der Duitsche Bondsstaten getreden, vrij van allen schuldenlast is.

11-07: Samengestelde afbeelding uit boek 'Een woord over den tegenwoordigen toestand van het hertogdom Limburg' van baron Van Scherpenzeel-Heusch uit 1844.

Daar nu de Duitsche Bonds constitutie vordert, dat iedere Staat tot dien bond behoorende integrant deel van Duitschland zijn moet.

Daar zelfs, ingevolge Art. 8, iedere Staat deszelfs eigene volksvertegenwoordiging hebben moet en dus een onafhankelijke Staat is.

Daar uit het tractaat van 5 September duidelijk blijkt, dat de Duitsche bondsvergadering slechts de invoering der Nederlandsche wetten en administratie vergund heeft, zoo kan de vereeniging van het Hertogdom Limburg met het Koningrijk der Nederlanden, slechts administratief zijn. De wijsheid van Koning Salomon bezittende, zal men niet kunnen begrijpen, dat het Hertogdom tevens integrant deel van Duitschland en van Nederland zijn kan. Art. 1 der Nederlandsche Grondwet is aangaande Limburg eene magtspreuk van nul en geener waarde, te meer, omdat in 1840 bij de herziening der grondwet, Limburg in de Staten generaal niet vertegenwoordigd was en dus deze vereeniging zonder de toestemming van het Hertogdom is geschied; hetwelk gehoord zijnde zeer zeker, de ruineuze eer van tot Nederland te behooren; zouden afgeslagen hebben.

11-08: Samengestelde afbeelding uit boek 'Een woord over den tegenwoordigen toestand van het hertogdom Limburg' van baron Van Scherpenzeel-Heusch uit 1844.

Acte de la confédération Germanique qui constitue le Duché de Limbourg État Allemand faisant partie de la confédération Germanique.

TEXTE ORIGINAL EN ALLEMAND.

Die hohe Deutsche Bundesversammlung hat in ihrer 19. Sitzung vom 5 Sept. 1839 nachstehenden Beschlusz gefaszt : Die Bundesversammlung erkennt mit Befriedigung in der von Sr Maj. dem Könige der Niederlande, Groszherzog von Luxemburg, gefaszten Entschliessung, an die Stelle der durch den Artikel II des zu London am 19 April l. J. abgeschlossenen Staatsvertags an Belgien abgetretenen Gebiets im Groszherzogthume Luxemburg mit dem ganzen, eine Bevölkerung van 147,527 Seelen in sich begreifenden, neu gebildeten Herzogthum Limburg dem Deutschen Bunde beizutreten, eine genügende Erfüllung derjenigen Bedingung, unter welcher allein der Deutsche Bund, vermöge der in der 13. Sitzung vom J. 1836 gefaszten Beschlusses, zu der Abtretung eines bisher demselben einverleibten Gebiets Seine einwilligung geben zu wollen erklärt hat. Sowie daher der Deutsche Bund von nun an das Herzogthum Limburg als zum Bundesgebiete gehörig betrachten wird, so bleiben auch dem nunmehrige Groszherzogthume Luxemburg und dem Herzogthume Limburg collectiv alle diejenige Rechte und Vorzüge vorbehalten, welche bisher mit dem Groszherzogthume Luxemburg allein verbunden waren.

11-09: Duitsche Bondsbesluit van 5 september 1839 waarin de aansluiting van Limburg bij de Duitsche Bond geregeld wordt, uit boek 'Een woord over den tegenwoordigen toestand van het hertogdom Limburg' van baron Van Scherpenzeel-Heusch uit 1844.

Belangend das matriculormässige Verhältnisz für Mannschaftstellung und für Geldleistungen, so ist dasselbe verfassungsmässig durch die von den Bundesmitgeliedern angegebene Volkszahl bedingt, und es wird daher nach dem von Sr Maj. dem König – Groszherzog in der Erklärung vom 16 Aug. l. J. angegebene Zahlenverhältnisz die Bundesmatrikel berichtet werden. Die Bundes versammlung findet übrigens in der Erklärung Sr Majestät, dasz, unbeschadet der mit dem Königreiche der Niederlande gleiche Verfassung und Verwaltung des Herzogthums Limburg, die Anwendung der Bundesgesetze auf das Herzogthum Limburg in keiner Weise beeinträchtigt werden solle, die sicherste Bürgschaft dafür, dasz die Weisheit Königlicher Majestät Maszregeln treffen werde, welche geeignet sind, den Unzukömlichkeiten vorzubeugen, die sonst möglicherweise aus diesen Verhältnissen entstehen könnten. Die bei diesem für ganz Deutschland wichtigen Anlasse auch in der Eigenschaft als König der Niederlande dem Deutschen Bunde kundgegebene wohlwollenden Gesinnungen von Freundschaft und nachbarlicher Zuneigung zu jeder Zeit zu erwidern wird der Bund sich stets so bereit als verpflichtet finden.—

11-10: (vervolg): l.J. = letzten Jahres. Vom J = vom Jahre. Matricular = officiële lijst. Andermaal de verplichtingen (militair en financieel) jegens de Duitsche Bond, uitsluitend bepaald door het bevolkingsaantal. Tevens dat de Bundesverfassung niet gehinderd mag worden door lokale wetgeving (Grondwet en 'Hollandse' wetten), m.a.w. alleen de Bundesverfassung is geldend voor Limburg. Tot slot de zichzelf opgelegde verplichting (met het oog op de stabiliteit in Europa) van de Duitsche Bond om de verhoudingen tot 'Holland' van vriendschappelijke aard te laten zijn.

3. De binnenlandsche wetgeving der duitsche Bonds-Staten mag in geen opzigt inbreuk maken op het doel van het verbond; zoo als zulks is uitgedrukt in art. 2 der Bondsakte en in art. 1 van het Eind-tractaat, en evenmin hinderlijk wezen aan de volvoering van bijzondere uit de Bondgenootschappelijke wetten voortspruitende verpligtingen jegens den Bond — en bepaaldelijk de daartoe behoorende voldoening van geldelijke bijdragen.

6. Naardien reeds overeenkomstig art. 17 van het Eind-tractaat, de Bondsvergadering geroepen is om, tot instandhouding van den waren zin der Bonds-akte en de daarin vervatte bepalingen, dezelve te verklaren in overeenstemming met het Bondgenootschappelijk doel, wanneer omtrent derzelver uitlegging eenige twijfel mogt ontstaan, zoo spreekt het ook van zelve dat alleen en uitsluitend het Duitsch verbond geregtigd is, om de Bonds-akte en het Eind-tractaat, met kracht van uitvoering, uitteleggen; welk verbond, dat regt door deszelfs wettig orgaan, namelijk de Bondsvergadering, uitoefent.

11-11: Samengestelde afbeelding uit het boek van de baron; in concreto → de uitspraken van de Nationalversammlung cq. Bondsvergadering (1848) waren <u>bindend</u> voor Limburg en aldus voor 'Holland' (als financiële en militaire garantsteller voor Limburg): Limburg was een onafhankelijke Duitsche Bondsstaat waar alleen de Bundesverfassung validiteit bezat. Uit de zinsnede 'uitsluitend het Duitsche verbond.....het Eind-tractaat' [= Verdrag van Londen] blijkt andermaal het krachteloze verweer van 'Holland' (Nederland dus), dat <u>uitsluitend</u> gestoeld was op het Verdrag van Londen. De 'Hollanders' zagen de uitspraak van de Nationalversammlung uit 1848 als een openbreken van het Verdrag van Londen, hetgeen op grond van deze passage volledig ontkracht wordt!

Baron van Scherpenzeel-Heusch benadrukte in zijn pientere boek *'Een woord over den tegenwoordigen toestand van het hertogdom Limburg'* het inconsequente van het door 'Holland' gevoerde beleid cq. bestuur in Limburg ofwel de (bewuste) misinterpretatie door 'Holland' van de betrekkingen van Limburg tot de Duitsche Bond.
Hij laat dat op indrukwekkende wijze zien aan de hand van diverse artikelen van de Bundesverfassung, ervan uitgaande dat Limburg tot 'Holland' *zou* behoren ;

- Wet op de drukpers,
- Wet op de militie,
- Wet op het grondeigendom.

Op papier was alles (juridisch) duidelijk, maar door eigenzinnige interpretatie door de 'Hollanders' van de betrekkingen van Limburg tot de Duitsche Bond (die echter eenduidig waren en *niet* voor *interpretatie* vatbaar) ontstond in de praktijk een dubieuze en precaire situatie voor de Limburgse bevolking.

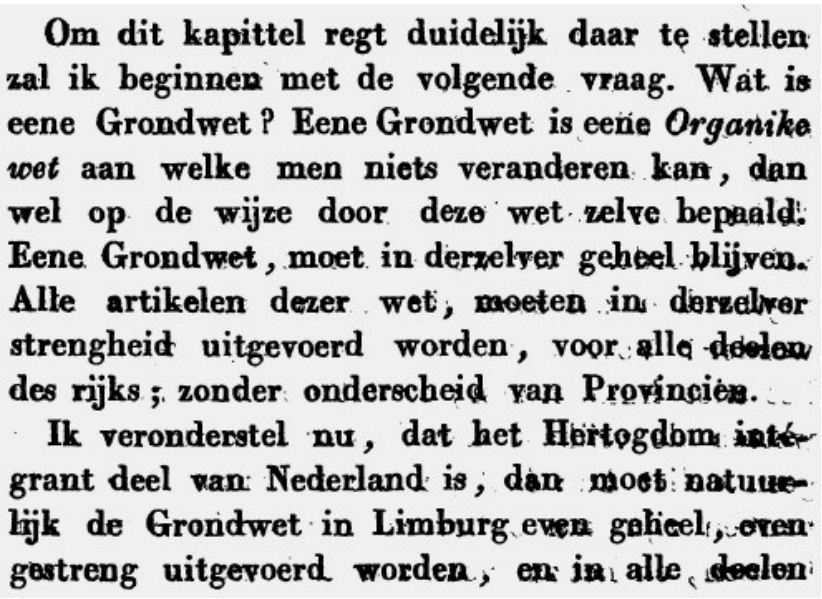
Om dit kapittel regt duidelijk daar te stellen zal ik beginnen met de volgende vraag. Wat is eene Grondwet? Eene Grondwet is eene *Organike wet* aan welke men niets veranderen kan, dan wel op de wijze door deze wet zelve bepaald. Eene Grondwet, moet in derzelver geheel blijven. Alle artikelen dezer wet, moeten in derzelver strengheid uitgevoerd worden, voor alle deelen des rijks; zonder onderscheid van Provinciën.

Ik veronderstel nu, dat het Hertogdom integrant deel van Nederland is, dan moet natuurlijk de Grondwet in Limburg even geheel, even gestreng uitgevoerd worden, en in alle deelen

11-12: Fragment uit het voornoemde boek van de baron Van Scherpenzeel-Heusch.

uitvoerbaar zijn, gelijk in iedere andere Provincie des rijks.

Ik zal aantoonen dat dit het geval niet is en niet zijn kan.

Een der kostbaarste vrijheden welke de Nederlandsche Grondwet toestaat, is de vrijheid van drukpers.

In het Hertogdom kunnen de inwoners van deze zoo onschatbare vrijheid geen genot hebben — *Omdat* in Limburg de drukpersvrijheid niet bestaat; maar wel de *Censuur* van den Duitschen Bond.

Dat een Limburger een vlugschrift onder het getal van twintig bladen inhoud, schrijve, en dat dit geschrift iets aanstootends, het zij aan de Frankforter Bondsvergadering, het zij aan een of anderen Bondsstaat inhoude; hij zal ondervinden, hoe ras hem een pers proces aangedaan zal worden, om rede dat de Bondswetten van toepassing op de drukpers, in het Hertogdom gepromulgeerd zijn, en volle kracht bezitten.

Ik veronderstel dat een Limburger voor pers delict door de Duitsche Bonds vergadering vervolgd worde. Door welke wetten en door welke regtbanken zal zoodanig proces gevoerd moeten worden? Voor eene Nederlandsche regtbank zal het niet kunnen zijn; omdat de grondwet en de wetten de vrijheid der drukpers toestaande, er geen delict kan bestaan. De Nederlandsche regtbanken zijn dan onbevoegd om hierin te kunnen kennen, en het zal voor eene uitlandige regtbank

11-13: (vervolg); de wet op de drukpers in relatie tot de betrekkingen tussen Limburg en de Duitsche Bond toegelicht.

zijn, dat een Limburger in het onderhoorig geval, zoude moeten verschijnen. Wat zoude een Hagenaar of eenen Amsterdammer wel zeggen, indien hij op geboden werd om voor eene Pruissche regtbank te moeten verschijnen?. Men ziet dus, dat de grondwet wat de drukpers vrijheid aangaat in Limburg zonder uitwerking is, en dat uit natuurlijk gevolg, de artikelen 164, 165 der grondwet insgelijks voor het Hertogdom doode letters zijn.

Men zal aangaande het reeds gezegde voorwerpen, dat er geen voorbeeld, van dergelijke drukpers vervolging bestaat. Zulks is waar, maar het kan bestaan; en dit is meer dan genoeg. De vraag is niet wat men gedaan heeft, wat men doet; maar wel, wat men doen kan en dus, dat de Nederlandsche grondwet ons Limburgers, hoegenaamd geene vrijwaring oplevert.

11-14: (vervolg).

Art. 18 der Duitsche Bonds constitutie zegt: "§ *a.* het regt van te künnen verwerven en bezitten grondeigendommen, buiten de limiten van den staat, waarin zij woonachtig zijn; zonder dat de vreemde staat andere lasten op dezelve kan heffen, dan diegene welke hare eigene onderdanen zullen dragen.

Zie hier nu, hoe of men ten opzigte van Limburgers, de constitutie toepast.

De Graaf van Hoensbrouck, Pruissische onderdaan, wonende in het gedeelte van dat rijk, dat tot den Duitschen Bond behoort, is komen te overlijden. Zijn zoon de tegenwoordige Graaf, heeft moeten betalen de successie regten in regte lijn; ofschoon hij ingezetenen van het Hertogdom was. Het Nederlandsch Gouvernement grondde deszelfs pretentie hierop: dat de overledene Graaf uitlander was; en dat van eenen uitlander ervende, hetzij in regte lijn of collateraal, successie regten betaalt moeten worden.— De tegenwoordige Graaf van Hoensbrouck beriep zich hiertegen op de faculteit, welke de Duitsche constitutie aan de onderlinge inwoners der verscheidene Bondsstaten verleent. Het Nederlandsch Gouvernement antwoordde, dat het Hertogdom tot Nederland behoorende, de Nederlandsche wetten geappliceerd moesten worden.

Wanneer nu de Limburgers, de vrijheden der Nederlandsche Grondwet inroepen, wordt hen geantwoord; dat zij tot den Duitschen Bond behoorende hierop geene aanspraak kunnen maken —

11-15: Uit het boek van de baron: de wet op het grondeigendom in relatie tot de betrekkingen tussen Limburg en de Duitsche Bond toegelicht.

beroepen zij zich op de Duitsche Bonds constitutie; wordt hen geantwoord, dat deze voor hen niet van toepassing is, als zijnde zij Nederlanders. Ik vraag aan ieder regtzinnig mensch, of het niet den spot met een volk houden is, zoo te handelen; en of zoodanig volk, niet volkomen geregtigd is, van door alle legale middelen, zoodanigen staat van zaken tegen te streven.

Art. 5 der Bonds constitutie zegt, in deszelfs particuliere dispositien: "Er zullen staten vereenigingen in iedere Bondsstaat plaats hebben."

Vermeent men dat onze provinciale staten of wel de drie afgevaardigden van het Hertogdom bij de staten generaal in 's Hage, voldoende zijn? ik geloof van neen; maar dat het Hertogdom deszelfs eigene volks vertegenwoordiging hebben moet. Afgevaardigden uit Limburg kunnen in de staten generaal geene legale zitting nemen; want ingevolge art. 7 der Nederlandsche Grondwet; wordt vereischt, dat men Nederlander zij om lid der staten generaal te kunnen worden; en daar het Hertogdom voor 1840 Duitsche staat was; en als lid van den Duitschen Bond, Duitsche staat blijven moet; zoo waren noch Koning Willem I noch de staten generaal gemagtigd om aan het Hertogdom Limburg deszelfs Duitsche nationaliteit te ontnemen. Indien Limburgers in de staten generaal geadmitteerd worden; zoo zouden even goed Nassau of Hessen afgevaardigden naar den Haag kunnen zenden. Men gelieve wel

11-16: (vervolg); dispositien [spreek uit: dispositiën] = besluiten/beschikkingen. Tevens haalt de baron hier de nationaliteitenkwestie voor afgevaardigden aan.

aantemerken, dat het Hertogdom Limburg noch aan Koning Willem I noch aan Nederland als schadeloosstelling gegeven is geworden; maar wel aan den Duitschen Bond; voor het verlies hetwelk deze leed in Luxemburg. Het Hertogdom is wederom onder het beheer van het Huis van Oranje gekomen, omdat dit Huis Souverein van het Groot Hertogdom Luxemburg is en geenszins als Souverein der Nederlanden.

Ik geloof duidelijk bewezen te hebben, dat de vereeniging van het Hertogdom Limburg met Nederland geenszins intégrant; maar alleen administratief kan zijn.

11-17: (vervolg). Ook de baron geeft nogmaals aan dat men Limburg, als schadeloosstelling voor westelijk-Luxemburg aan België, heeft aangesloten bij de Duitsche Bond en niet gegeven heeft aan Willem I (personele unie) of aan Nederland! (conform XVIII Artikelen, voorloper XXIV Artikelen, hetgeen laat zien dat de initiële intenties van het congres van Londen geenszins het compenseren van Willem I waren, maar juist genoegdoening aan de Duitsche Bond, zoals deze dat gevorderd had).

Andermaal probeert de Hollandse regering in 1864 (in aanloop naar de uiteindelijke opheffing van de Duitsche Bond in 1867, dat zich toen reeds aankondigde!) door middel van het boek 'Ter toelichting van de Limburgsche kwestie' van de hand van **Jhr. Mr. Abraham Pieter Cornelis van Karnebeek** (medew. Min. van Buitenl. Zaken en vader van Min. van Buitenl. Zaken **Jhr. Dr. Mr. Herman Adriaan van Karnebeek**, die in 1919 de zaak voor de Annexionisten danig verziekte) de geschiedenis naar haar eigen hand te schrijven en schroomt niet de feiten zodanig te verdraaien (in eigen voordeel uit te leggen), dat net als in 1848 het volk moet denken dat 'Holland' een bepalende factor in het internationale gebeuren *zou* zijn, die een en ander bedongen *zou* hebben en de Duitsche Bond (met twee grootmachten in haar gelederen, die bij de onderhandelingen van het Verdrag van Londen in 1839 de spelregels opstelden) juridisch gezien geen poot *zou* hebben om op te staan aangaande Limburg. De zelfingenomenheid van een klein land dat zelfs ten tijde van het schrijven van het boek (1864) als koloniale grootmacht gezien wil worden, prevaleert boven realiteitszin en waarheidsvinding. Persoonlijke noot: Het zijn dit soort boeken die de geschiedenis op allerschandelijkste wijze verzieken. Deze opmerking geldt ook voor de 'kopieer en plak'-verhalen in recentere geschiedenisboekwerken, -artikels en -websites. Geschiedkundig zijn deze werken zeker niet te noemen. Deze argeloosheid wordt andermaal onderstreept door de conclusie[6] die **Dr. Hans-Georg Kraume** geheel correct trekt ten aanzien van de tot verve-

[6] Kraume (blz. 24 in zijn boek 'Außenpolitik 1848', zie bibliografie): *"Die wichtigste Publikation [anno 1978] zum Thema ist die umfassende außerordentlich materialreiche Utrechter Dissertation von J.C. Boogman 'Nederland en de Duitse Bond 1815-1851' (1955), die sich vor allem auf die Akten des niederländischen Außenministeriums stützt und in erster Linie die Probleme Luxemburg und Limburg [Kraume ziet Luxemburg en Limburg zelf als problemen, dus daarom niet Luxemburg**s** cq. Limburg**s**] in den Revolutionsjahren untersucht – die Behandlung der Jahre 1815-1848 trägt den Charakter einer Vorstudie, der Abschnitt über die Jahre 1850/51 wird als Epilog betrachtet -. Jedoch ist die Arbeit naturgemäß auf die Niederlande konzentriert, sieht Limburg – bei aller Ausführlichkeit auch der Darstellung der deutschen Seite – [trotzdem] als Teil der niederländischen Geschichte, nicht [aber] als [zoals het zou moeten zijn] Problem der deutschen Revolution von 1848. Die Frage wird nicht hinreichend in das Beziehungsfeld der Grundprobleme des deutschen Reichsgründungsversuchs [doel van zowel de revolutie als van de daaruit ontstane Nationalversammlung] eingeordnet und auf ihre Bedeutung für das Verständnis der Revolution befragt"*. Als men de Duitsche Bond wil bestuderen dient men Duitse literatuur te nemen en zeker geen 'Hollandse'! ***Het gemis van de Nederlandse geschiedkundige literatuur en artikelen is, dat men vrijwel volledig de protocollen, Bondsbesluiten (= wetten) en Bundesverfassung (Duitse Grondwet, zijnde Bundesakte plus Wiener Schlußakte) negeert, ofschoon deze vele malen significanter zijn als het gaat om de relatie Limburg – Duitsche Bond dan het Verdrag van Londen ooit kan (of überhaupt zou kunnen) zijn! Toch citeert men vlijtig de recht- en geschiedverdraaiende 'Hollandse' zienswijze die stut op het Verdrag van Londen.***

lens toe geciteerde boekwerken van de Utrechtse hoogleraar Boogman, die vanuit zijn perspectief als 'Hollander' de geschiedenisverdraaiende lijn der Hollanders uit de 19de eeuw volgt, maar niet in de context van waarheidsvinding de Duitse zijde in ogenschouw heeft genomen (die (Duitse) echter prevaleert, immers het was een Duitsche Bond, geen Nederlandse! …. het waren Duitsche eisen, geen Nederlandse die tot aansluiting van Limburg bij de Duitsche Bond hebben geleid, dit laatste nogmaals gestaafd door de *XVIII Artikelen*, waarin met geen letter laat staan woord, wordt gerept over toewijzing van Limburg aan Willem I (in personele unie durft men nota bene te beweren) als compensatie voor het verlies van het westelijk deel van Luxemburg: m.a.w. de *initiële intentie* van het Congres van Londen is nooit en te nimmer geweest het compenseren van Willem I (daarentegen wèl van de Duitsche Bond) voor het verlies van west-Luxemburg, onverlet dat die passage ten gunste van Willem I in de *latere XXIV Artikelen* wèl is opgenomen, via een geniale diplomatieke zet van de Duitsche Bond). Hier is tevens een parallel met Luxemburg te ontdekken, immers Willem I wilde voordien evenmin Luxemburg laten aansluiten bij de Duitsche Bond, maar moest het (net als met Limburg later) *onder druk van de grootmachten* toch doen. En ook dáár heette het dat Luxemburg een onderdeel van 'Holland' was, hetgeen Kraume staatsrechtelijk terecht betwijfelt. Ofschoon Kraume niet geheel en zeker niet in dezelfde bewoordingen de op feiten gebaseerde conclusies van de auteur (van dit boek hier) trekt [aangaande de Duitse eisen en het geniale Duitse inpalmingsplan betreffende Limburg dat als surrogaat (!) zogenaamd aan Willem I is "toegewezen" (hetzelfde trucje als door de Duitse diplomaat in Oostenrijkse dienst en hèt gezicht van het Congres van Wenen, **vorst Clemens Wenceslaus Nepomuk Lothar von Metternich-Winneburg zu Beilstein,** toegepast op Luxemburg (met de vesting Luxemburg-stad) tijdens het voornoemde Congres in 1815 om de significante vesting Luxemburg-stad voor Pruisen te winnen zonder deze rechtstreeks in de Duitsche Bond op te nemen doch als groot-hertogdom te verenigen in personele unie met Willem I van Nederland), echter door een slimme constructie via de verplichting door de grootmachten van het opnemen van de exlusiviteitsstatus van Limburg ten aanzien van de Duitsche Bond in Art. 1 (Grondwet) en tevens vanwege het reeds bestaande Art. 2 (Bundesverf.) toch puur Duits gebied was, zie elders in het boek] erkent ook hij dat de Hollandse lezing van het verhaal *onjuist* is. De geschiedverdraaiende versie der Hollanders is een eigen leven gaan leiden en heeft zelfs makke geschiedschrijvers ertoe verleid argeloos en klakkeloos de Hollandse *leugen* te kopiëren. Dit boek is een uiting van *verzet* tegen valse overlevering der geschie-

denis. Propaganda, altijd in de publiciteit aanwezig op politiek en diplomatiek niveau mag niet ertoe leiden dat de propaganda ook de geschiedenis schrijft, deze dient geschreven te worden door gewetenvolle neutrale objectieve (voor zover dat mogelijk is) met afstand en helicopterview de materie betrachtende en bestuderende historici, al dan niet beroepsmatig (echter liever niet-beroepsmatig, omdat er dan namelijk geen sprake is van onderzoekskader gelimiteerde vrijheid en onderzoeksgerelateerde financiële- en tijdsdruk). De auteur van dit boekt acht het als zijn *plicht* om als pure *de jure* Limburger (en slechts *de facto* Nederlander) stelling te moeten nemen tegen het geschiedkundige *onrecht* qua geschiedschrijving en de juridische status van Limburg, van Hollandse zijde (dat door het klakkeloos kopieer- en plakwerk in geschiedbeschrijvende werken, beoogd wordt een Nederlandse zienswijze te zijn), ook als dat betekent dat daarmee de Duitse (of in geval van de Belgische Opstand/Tiendaagse Veldtocht, de Belgische) zienswijze in het gelijk wordt gesteld. De waarheid mag niet ten eigen voordele geweld worden aangedaan en zeker historici doen er goed aan onze kinderen een juist beeld van hun voorouders voor te houden en geen realiteitsontberende geromantiseerde voorstelling van zaken.
Overigens zouden Groot-Brittannië en Frankrijk een directe inkapseling van de vestingen Maastricht en Venlo in de Duitsche Bond ten zeerste hebben afkeurd, anderzijds was de Duitsche Bond mordicus tegen incorporatie van beide vestingen in België (in de optiek van de Duitsers een 'vazalstaat' van Frankrijk). Alleen al om die reden *moest* oostelijk Limburg ingelijfd worden bij 'Holland'.

Toelichting ongenummerde afbeelding 11-18 (uit het boek van de baron):
De wet op de militie in relatie tot de betrekkingen tussen Limburg en de Duitsche Bond toegelicht. Het Limburgsche Bondscontingent bevatte slechts een deel van het totale aantal Limburgse miliciens [spreek uit: miliciëns]. De overige miliciens (Maastricht en Venlo) vervulden gewoon hun dienstplicht in het 'Hollandse' leger.
Uit deze bespreking van de wet op de militie blijkt ook andermaal dat het Limb. Bondscontingent *geen* onderdeel van het Nederlands ('Hollands') leger was en onder bevel stond van de Duitsche Bond. Maar deze uiteenzetting is dienaangaande als bewijslast althans redundant, daartoe is hetgeen staat in Bond's *Kriegsverfassung* (geen wet, maar een oorlogs*grond*wet) van 9 april 1821 (met addendum cq. supplement van 11 juli 1822 en pas in 1855 gereviseerd) beduidend steekhoudender en zelfs onbetwistbaar.

Het Hertogdom moet leveren manschappen voor den dienst der nationale militie der Nederlanden en voor het contingent van den Duitschen Bond.

Ingevolge de wet op de militie is de tijd bepaald op welke de miliciens onder de wapenen kunnen geroepen worden. De manschappen behoorende tot het contingent, kunnen, indien de bondsvergadering zulks goedvindt, voor eenen onbepaalden tijd opgeroepen worden, om manœuver campen te vormen, in een of ander Bondsland. Dus bestaat hier voor de Limburgers ongelijkheid voor de wet.

De grondwet is al wederom voor Limburgs kinderen eene doode letter; want art. 209 zegt dat geen milicien, genoodzaakt kan worden, de grenzen te overschreiden; dan ingevolge eene wet. Ieder jaar kan het Bonds contingent geroepen worden, om gedurende weken, zelfs maanden, manœuver campen in Saxen, Beijeren enz., te moeten bijwonen.

Indien nu de miliciens tot het Bonds contingent behoorende, bij zulke gelegenheid, zich op de grondwet beroepende, weigerden het land te verlaten, wat zoude de gevolgen van zulk eene weigering zijn? Dat de Nederlandsche militaire regtbanken zich zouden moeten onbevoegd verklaren, want deze niet kunnende handelen dan na luid der grondwet, zoude hen moeten vrijspreken. Het zal dan voor buitenlandsche krijgsraden zijn, dat onze zonen zouden moeten verschijnen. Wat zoude men in Holland, Gelderland of Vriesland enz. zeggen, indien zulks hunne kinderen overkwam.

Dat de Provinciale Staten van Limburg in hunne eerstkomende zitting hetzelfde doen — dit is hun pligt, indien HEGAchtb., de belangens van het land ter harte ligt.

Indien men in 's Hage den waren zin van Art. 1 der Grondwet begrijpen wil, dat is, dat de vereeniging slechts administratief kan zijn, dan zal een of andere maatregel geene zwarigheid kunnen ontmoeten.

Om een ieder te overtuigen dat alles wat in dit vlugschrift voortgebragt is, op goede gronden rust, zoo heb ik hier bijgevoegd, de tractaten en wetten die tot inlichting moeten dienen.—

Nu moet ik nog voor het volgende waarschuwen. Er worden altijd menschen gevonden voor wien het eigen belang alles, en het algemeen belang niets is. Van dit soort van menschen is helaas! Limburg niet bevrijd — Jan, Pieter of Klaas derzelver zonen, broeders en neven trekken van den opbrengst hunner posten, eenige duizende guldens; — daar zij nu, door de scheiding zullen verliezen, zoo spreekt het van zelf, dat de scheiding door hun, voor hoogst nadeelig uitgeschilderd wordt. Andere zijn er, die eerste of tweede kamer der Staten Generaal, raad van Staten misschien het een of ander ministerie in het oog hebben — plaatsen in de hoogere justitie ambten wenschen enz. en daar alle die schoone expectativen, door de scheiding zouden komen te vervallen, zoo is de scheiding verderfelijk; er zijn

11-19: Baron Van Scherpenzeel-Heusch waarschuwt voor de uit eigenbelang alles ontkennende 'kontenkruipers'. HEGAchtb. = Hoog Edel Geboren Achtbare.

er wederom anderen, die de wijze waar op men thans voor zich of de zijne posten verkrijgt zeer voordeelig en gemakkelijk vinden; want het kost niets meer als eene broek die men met kruipen versleten heeft, of wel eenige vermoeijing in de ruggegraat, door het diep buigen voor invloedhebbende personen — geen wonder dus dat dit volkje perse tegen de scheiding is.

Laat u ook niet misleiden door het dom gezwets van een of ander dagblad: deze schrijven in den zin van dengene die ze betaalt. Men zoekt u wijs te maken, dat de aristocratie op de scheiding werkt, uit eigen belang, en om het volk te onderdrukken. Het wondert mij, dat men niet gezegd heeft, dat zij het lijf eigendom en het regt der eerste nacht, wederom wil invoeren — hoe dom de aanvallen ook waren tegen de personen die alleen het welzijn van hun land beoogen. vonden zij maar al te zeer ligtgeloovigen — de zoogenaamde aristocraten zijn alle grondeigenaren, hunne belangens en de uwe zijn dezelfde, niets meer of niets minder.

Limburgers! wordt wakker! het is meer dan tijd dat gij uit uwen Lethargischen slaap ontwaakt; zoo gij niet wilt dat ons schoon landje, door Nederland medegesleept worde, in den afgrond waarin het wegzinkt!

11-20: De door de baron in 1844 geuitte waarschuwing tegen de ware eigenbelanghebbenden cq. positiejagers en positiebehouders (separatisten werden <u>ten onrechte</u> door hen zo genoemd) geldt helaas tot op de dag van vandaag: zij zullen de inhoud van dit boek (de waarheid) ten stelligste ontkennen, juist omdat het hen niet uitkomt.

Limburg was lid van de Duitsche Bond en werd door haar als een pure *onafhankelijke Duitsche Bondsstaat* gezien. De eis van *onafhankelijkheid* volgt reeds uit Art. 2 van de Bundesverfassung. Art. 5 van de Weense Slotakte luidt: *"Der Bund ist als ein unauflöslicher Verein gegründet, und es kann daher der Austritt aus diesem Verein keinem Mitgliede desselben frey stehen"*, hetgeen de *onophefbaarheid* van de Bond inhoudt!
Dit wordt ook nog eens aangehaald in een verslag van 21 april 1850 van een commissie[7] die, op grond van het Verdrag ter continuering van de Duitsche Bond onder een nieuw Centraal Bestuur (van 30 september 1849 en door Pruisen en Oostenrijk gesloten), de daaruitvolgende hernieuwde toetreding[8] op 23 november 1849 van Limburg tot de Duitsche Bond op grond van het 30 september 1849 gesloten verdrag, moest onderzoeken. Dit verslag werd op 25 april 1850 aan de Tweede Kamer aangeboden en zonder discussie cq. debat aangenomen.

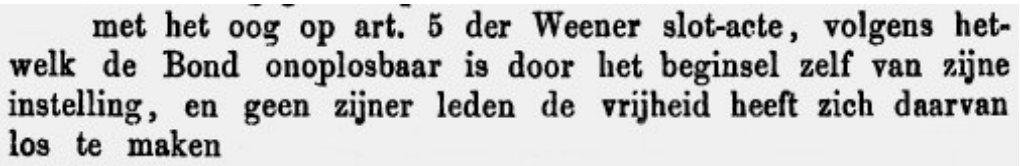
met het oog op art. 5 der Weener slot-acte, volgens hetwelk de Bond onoplosbaar is door het beginsel zelf van zijne instelling, en geen zijner leden de vrijheid heeft zich daarvan los te maken

11-21: Fragment uit het verslag van de commissie, zoals afgedrukt in het 'Nederlandsch Constitutioneel Archief', vierde verzameling, Mr. S(amuel) P(hilippus) Lipman, Uitg. Martinus Nijhoff, 1864.

Dat 'Holland' destijds een gouverneur in Limburg had en een Hertogelijk Limburgsche Commissaris van de Duitsche Bondszaken, tijdelijk twee staatsbladen en regionale en lokale overheden die door 'Holland' bestuurd werden, wordt verklaard door het ruimhartig beleid van de Duitsche Bond èn door het gegeven dat het 'Holland' sowieso was toegestaan een administratieve binding te hebben met Limburg (m.a.w. 'Hollands' be-

[7] De commissie bestond uit; **graaf Mr. Lodewijk Napoleon van Randwijck**, **Mr. Gerardus Wouter Verweij Mejan**, **Mr. Jacobus Arnoldus Mutsaers**, **Jhr. Carel Marius Storm van 's-Gravesande** en Limburgse separatist **Jhr. Louis Libert Guillaume Marc Villers de Pité**.
[8] Door de revolutie in 1848 en de contrarevolutie in 1849 was er een onbalans ontstaan binnen de Duitsche Bond, die zich uitte in inactiviteit van de Bond gedurende enkele maanden in 1849 en het verzoek van Pruisen en Oostenrijk aan de overige leden om de Bond te continueren met een nieuw Centraal Bestuur (Centralgewalt, oud-Duits geschreven) per 30 september 1849 en (her)toetreding van de Bondsstaten (dus ook Limburg) tot de Bond onder dat nieuwe Centraal Bestuur op 23 november 1849. Dit betekent evenwel niet, zoals ook de commissie terecht oordeelde, dat er sprake zou (kunnen) zijn geweest van een onderbreking van de Bond tijdens de inactieve periode. In het verzoek van Pruisen en Oostenrijk tot (her)toetreding, was dan ook sprake van een *voortzetting* van de Bond onder een nieuw Centraal Bestuur.

stuur *dat de Duitsche Bondswetten* in Limburg ten uitvoer bracht[9]).
Zo nam deze Bond vanwege haar ruimhartige beleid genoegen met een mindere 'compensatie', voor het afgestane westelijke deel van Luxemburg aan België, in de vorm van Limburg dat zonder Venlo en Maastricht immers ruim 2000 inwoners minder telde dan het westelijke deel van Luxemburg.
De Bundestag (1815-1847 en 1850-1866) was conservatief en nam genoegen met het bestuur (administratieve binding op grond van het Verdrag van Londen) van Limburg door (gezag) Holland en zolang Holland aan haar Bondsverplichtingen (contributie en leger) voldeed was immers alles prima. Dat het Hollandse bestuur in Limburg gehouden was aan het uitvoeren van de Duitsche Bondswetten (en niet alleen het afkondigen ervan, zoals Holland dat deed) nam men voor lief[10]. De Duitsche Bond had een gezapige houding[11], die het na de revolutie (vanaf 1850) wederom aannam.
Pas toen Limburg afgevaardigden kreeg in de Nationale Vergadering in 1848 en die wezen op de incorrecte situatie, werd de Duitsche Bond wakker en heeft zich ook vermanend naar 'Holland' toe uitgesproken inzake het niet nakomen van de verplichtingen betreffende de Bundesverfassung. Ook werd openlijk door de Nationalversammlung de aanwezigheid van 'Hollandse' militaire presentie (volledig correct) gezien als bezetting van Duits grondgebied. Na de teloorgang van de liberale Nationalversammlung herleefde de voorgaande periode 1815-1847 weer met de voortzetting van de Bundestag vanaf 1850. Men keerde weer terug tot de orde van de dag, alsof er geen revolutie was geweest. 'Holland' kon wederom zijn gewone gang gaan en het 'Hollands' bestuur van Limburg (puur Duits gebied), dat de *Nederlandse wetgeving* ipv. *Bondswetten* uitvoerde, werd wederom gedoogd door de Duitsche Bond die significantere interne problemen op te lossen had.

---

[9] Dat de Hollanders dat *administratieve* bewust incorrect hebben uitgelegd, door toepassing van de *Nederlandse wetten* in het Limburgse, is een andere zaak.
[10] De radicalere Nationalversammlung als tijdelijke opvolger van de Bundestag totdat er een nieuwe Duitse staat gesticht zou zijn, was kordater in dat opzicht en tekende fel protest aan tegen de Hollandse bestuursvorm in het Limburgse.
[11] Bedenk dat in de jaren 1830-1839 net als Limburg (behoudens Maastricht) ook Luxemburg (behoudens Luxemburg-stad, waar een Pruisisch garnizoen lag), dat eveneens als Limburg vóór de Belgische Opstand gekozen had, onder Belgisch beheer stond. Strikt genomen was Luxemburg net als Limburg later, puur Duits grondgbied op grond van Art. 2 van de Bundesverfassung. Zolang Holland voldeed aan haar verplichting jegens de Duitsche Bond was immers alles in orde en bovendien had de Bond geen behoefte om in een oorlog verwikkeld te raken, die gegarandeerd tot een Europese oorlog zou hebben geleid, omdat Groot-Brittannië en Frankrijk zich dan ook niet meer afzijdig hadden kunnen houden. Grootmacht Rusland (een mogelijke bondgenoot van Holland) daarentegen, had de handen vol aan de opstand in Polen.

„Belangend das matrikularmäßige Verhältniß für Mannschaftsstellung und für Geldleistungen, so ist dasselbe verfassungsmäßig durch die, von den Bundesgliedern angegebene Volkszahl bedingt, und es wird daher nach den von Sr. Majestät dem König-Großherzog in der Erklärung vom 16. August l. J. angegebenen Zahlenverhältniß die Bundesmatrikel berichtigt werden.

„Die Bundes-Versammlung findet übrigens in der Erklärung Sr. Majestät, daß, unbeschadet der mit dem Königreich der Niederlande gleichen Verfassung und Verwaltung des Herzogthums Limburg, die Anwendung der Bundesgesetze auf das Herzogthum Limburg in keiner Weise beeinträchtigt werden solle, die sicherste Bürgschaft dafür, daß die Weisheit Sr. königl. Majestät Maaßregeln treffen werde, welche geeignet sind, den Unzukömmlichkeiten vorzubeugen, die sonst möglicher Weise aus diesen Verhältnissen entstehen könnten.

„Die bei diesem, für ganz Deütschland wichtigen Anlasse auch in der Eigenschaft als König der Niederlande dem Deütschen Bunde kund gegebenen wohlwollenden Gesinnungen von Freündschaft und nachbarlicher Zuneigung zu jeder Zeit zu erwidern, wird der Bund sich stets so bereit als verpflichtet finden.“

11-22: Fragment uit de encyclopedie 'Allgemeine Länder Und Völkerkunde' uit 1839, zie verderop in dit hoofdstuk. De derde alinea verklaart de gezapige houding van de Bundestag (of algemeen Duitsche Bond): de Duitsche Bond verplichtte zich en verklaarde zich bereid, steeds een vriendschappelijke en nabuurschappelijke betrekking met (gezag) Holland na te streven (ter waarborging van de Europese stabiliteit). Bovendien worden de twee registerverplichtingen (das matrikularmäßige Verhältnis) van Holland jegens de Duitsche Bond genoemd: militaire bijdrage (Mannschaftsstellung) en financiële bijdrage (Geldleistungen). Beiden werden bepaald door de grootte van de populatie (Volkszahl) in Limburg. Dus eisen m.b.t. de vestingen (zoals in andere literatuur incorrect beweerd wordt) waren er niet en konden er ook gewoonweg niet zijn geweest, juist omdat beide vestingen (Maastricht en Venlo) geen deel uitmaakten van de Duitsche Bond. Dat het Limburgsche Bondscontingent toch in beide vestingplaatsen gelegerd was, vloeit voort uit de eis van de Duitsche Bond dat Holland gehouden was ordentelijke instandhouding, huisvesting, bewapening en dito opleiding m.b.t. het Limb. Bondscontingent te verzorgen. In Limburg waren M'stricht en Venlo de enige intact zijnde vestingen (Roermond deed al geen dienst meer en was in 1843 definitief ontmanteld). Op die wijze had de Duitsche Bond, die de beide vestingen niet kon claimen zonder Groot-Brittannië en Frankrijk te compromitteren, toch toegang tot (en controle over) de vestingen Maastricht en Venlo.

Nog eens dan: Limburg is alleen duitsch uit kracht der tractaten van 1839; uit kracht van die zelfde tractaten had duitsch Limburg het regt even als de Nederlanden geregeerd te worden en voor altijd lief en leed met het Koningrijk der Nederlanden te deelen. Dit heeft de duitsche Bondsdag in zijn besluit van 5 September 1839 erkend. Indien men dus Limburg van de Nederlanden wil scheiden, en er een onderscheiden erfdeel van Holland van wil maken, dan vertrapt men het tractaat van 1839; dan scheurt men de souvereine beslissing van den duitschen Rijksdag aan flarden. Indien de vergadering van Frankfort die tractaten schendt, dan zijn ze ook voor geen enkele partij meer verbindende.

11-23: Arnhemsche Courant van 29 juli 1848; het hier terecht en volledig correct aangeduide duitsch Limburg, in een uit het Journal du Limbourg aangehaald artikel in de Arnhemsche Courant, werd op 19 juli 1848 (en nogmaals bevestigd op 24 november 1848) wederom (want Limburg was het immers al sinds 1839 conform Art. 2 van de Bundesverfassung) tot onafhankelijke Duitsche Bondsstaat verklaard. Hiermee heeft de Nationale Vergadering (als vervanging van de Duitse Bondsdag) gebruik gemaakt van haar recht zulks te verklaren conform de Bundesverfassung (die voor 'Holland' aangaande Limburg bindend is) en daarmee de beslissing van 1839 van de Duitse Bondsdag (hier abusievelijk Rijksdag genoemd) geen geweld aangedaan! 'Holland' heeft via Art. 1 van haar eigen Grondwet zichzelf juridisch buitenspel gezet, doordat het erkent dat de besluiten van de Nationale Vergadering (als wetgevend orgaan betreffende de Bundesverfassung) bindend zijn voor Limburg (iets dat de Nationale Vergadering ook al zelf constateerde tijdens de behandeling van de Limburgse Kwestie, zoals vermeld in de officiële protocollen, zie verderop en de Bibliografie! Doordat het genomen besluit dat Limburg een Duitsche Bondsstaat is prevaleert boven de Nederlandse Grondwet, kan Limburg onmogelijk een Nederlandse provincie zijn, ongeacht of in datzelfde Art. 1 in de Grondwet tevens staat dat Limburg een Nederlandse provincie is (iets dat eveneens in de Nationale Vergadering geconstateerd werd, omdat Limburg reeds sinds 5 september 1839 Bondslid en aldus Duitsche Bondsstaat was, terwijl het pas in 1840 in de Grondwet als provincie werd opgevoerd, hetgeen aldus in strijd was met Art. 2 van de reeds in Limburg vigerende Bundesverfassung (die met de intrede van Limburg in de Duitsche Bond per 5 september 1839 reeds automatisch van kracht was, een expliciete vermelding daartoe in de Nederlandse Grondwet was aldus niet nodig)! Art. 2 werd niet vervuld door Nederland in naam van Limburg, zoals de Hollandse lezing luidt! Immers Limburg was compensatie voor de Duitsche Bond, niet voor Willem I → Deel 1.

Reeds op 23 maart 1844 (!), dus vier jaar vóór het vragen van de bevestiging aan de Nationalversammlung omtrent de juridische status van Limburg (op 28 mei 1848) attendeerde **Jan Lodewijk *baron* van Scherpenzeel-Heusch** in een brief aan de gouverneur van Limburg **Gericke van Herwijnen**, afgedrukt in de Arnhemsche Courant van 2 april 1844 (afb. 11-24 t/m 11-28), op de incorrecte juridische status van Limburg en pleitte voor Limburgse onafhankelijkheid. Het pleidooi, zoals hier gehouden, is juridisch volledig correct en herhaalde malen door de gouverneur, regering en koning bewust verkeerd voorgesteld aan het Limburgse (Nederlandse) volk. De misleiding moest het Limburgse volk doen geloven dat Limburg een Nederlandse provincie zou zijn en tevens een Duitse Bondsstaat, een dubbele status dus. Dit laatste is echter niet waar en helaas is deze (in de optiek van de auteur) *volksleugen* door een grote horde argeloze Nederlandse en Limburgse historici klakkeloos overgenomen. Al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt haar wel. Reeds 1844 werd die leugen ontmaskerd met het pleidooi van de baron en ook de analyse van de auteur van de Grondwet en de Bundesverfassung dienaangaande, zoals in dit hoofdstuk uiteengezet (en elders in het boek nogmaals), bevestigt de onwaarheid zoals door de overheid, het historisch onderwijs en historici in Nederland aan het Nederlandse volk wordt voorgespiegeld. Een regelrechte blamage in een land dat zich op de borst durft te kloppen met volkenrecht, gerechtigheid en democratie. Een volkenrechtelijk onrecht aan de Limburgers begaan, wordt gewoon verdraaid en als geschiedvervalsing aan volgende generaties doorgegeven. Dit boek nu eindelijk is getuigenis van de waarheid.
Het feit dat van (pro-)'Hollandse' juridische zijde nooit tegenbewijs is geleverd, behalve dan het fabeltje dat Nederland op grond van het Verdrag van Londen recht zou hebben op Limburg, hetgeen men met de term 'betrekkingen' in de Grondwet manipulatief verankerde, is an sich reeds bewijs genoeg van de incorrecte weergave van officiële zijde, hetgeen meesterlijk onderuit gehaald werd door de baron (chapeau!).

Aan den Hoog Edel Gestr. Heer Staatsraad, Gouverneur van het Hertogdom Limburg.

EXCELLENTIE!

Ofschoon mij niet noemende, duidt Uwe Excellentie in deszelfs placaat, van den 19den dezer, genoegzaam aan, dat diens inhoud grootelijks op den ondergeteekenden toegepast wordt, dewijl een gedrukt afschrift der petitie, door 160 der gegoedste burgers der stad Roermond onderteekend, door mij, aan alle burgemeesteren van het hertogdom Limburg, zoo ook het stuk, behelzende den toestand van Luxemburg, toegezonden is geworden. Dit geeft mij de gelegenheid, de eer te hebben, Uwe Excellentie dezen brief toe te zenden.

Uwe Excellentie zegt in deszelfs placaat, door Zij-

11-24: Arnhemsche Courant van 2 april 1844; Van Scherpenzeel-Heusch houdt een pleidooi voor de onafhankelijkheid van Limburg.
Het pleidooi richt zich tot de gouverneur van Limburg, Gericke van Herwijnen. De petitie die hier ter sprake komt mag niet verward worden met de petitie van 1838.

ne Majesteit onzen geëerbiedigden koning gelast te zijn geworden, aan de inwoners van het hertogdom Limburg namens Z. M. bekend te maken, dat hoogst dezelve met leedwezen het petitionnement ziet, en de petitiën met ongenoegen ontvangt. Hetgeen Uwe Excellentie hieromtrent aan het publiek mededeelt, vind ik zoo opvallend, zoo afwijkend van den regel, zoo zeer met alle welvoegelijkheid strijdende, dat ik uwe Excellentie ronduit bekennen moet, dat, voor en aleer ik het authentiek stuk, uit 's konings kabinet voortkomende en dezen last bevattende, gezien heb, ik uwer Excellentie's gezegden in twijfel moet trekken. Neen, ik houd het voor onmogelijk, dat, onze geëerbiedigde koning deszelfs onderdanen met zoo eene verregaande minachting behandelen zoude.

Het zij mij vergund op de aantijging van eigenbaat, waarvan Uwe Excellentie mij en mijne staatkundige vrienden beschuldigt, een woordje te antwoorden: ik zal kort zijn.

Bij het lezen der beschuldiging van eigenbaat, welke Uwe Excellentie tegen mij opwerpt, ben ik overtuigd, dat ieder Limburger ten minste geglimlacht en zeer zeker bij zich zelven gedacht heeft: waren van Zijne Excellentie den heer gouverneur tot hunne Excellentiën de ministers, en van deze tot den minten ambtenaar, allen niet meer of minder baatzuchtig dan die heer, dan zoude het ons zoo slecht niet gaan. Neen, Excellentie, baatzucht ken ik niet; en om Uwe Excellentie er een duidelijk bewijs van te geven, zeg ik: posten had ik niet, heb ik niet, en wil ik niet hebben; gelief zulks ad notam te nemen. Wat nu betreft mijne en mijner vrienden inzigten, — daar zal ik de eer hebben Uwe Excellentie

11-25: (vervolg); ad notam = "notie/notitie".

in een paar woorden bekend mede te maken. Wij wenschen eene eigene, zuinige regering, gelijk die van Luxemburg, te hebben, alleen bestaande uit Limburgers en waarin geen enkele vreemdeling geplaatst zoude worden. Wij wenschen niet te dragen in de Nederlandsche schuld, welke ons niet aangaat en in welke men ons ten onregte wil laten deelen. Dat deze wenschen niet ongegrond zijn, zoo als Uwe Excellentie in deszelfs placaat aangeeft, zal ik de eer hebben Uwe Excellentie, zoo kort mogelijk, te bewijzen.

In de constitutie van den Duitschen bond, vastgesteld op den 8sten junij 1815, vindt men art. 2 en 3. »De onafhankelijkheid en de intégraliteit van iederen staat, van den Duitschen bond deel makende, wordt door alle staten van den Duitschen bond gewaarborgd."

Art. 14. »Er zal in iederen staat van den Duitschen bond eene constitutionele regering opgerigt worden."

Deze bepalingen zijn klaar en duidelijk; dus is Limburg geregtigd eene eigene volksvertegenwoordiging te hebben en eenen eigenen zelfstandigen staat uit te maken. — Men zal voorgeven, dat door het tractaat van Londen, van 15 november 1831, het aan de keus van den koning der Nederlanden is gelaten, het hertogdom Limburg, hetzij afzonderlijk te regeren, of wel hetzelve bij Nederland te voegen. — Deze bepaling der Londensche conferencie kon voor Limburg niet verbindend zijn, als strijdig zijnde met de constitutie van den Duitschen bond. Dit is zoo waar, dat deze, bij deszelfs vergunning van een gedeelte van het groothertogdom Luxemburg tegen een gedeelte van Limburg om te wisselen, wel uitdrukkelijk bepaald heeft, dat door deze omwisseling aan de statuten van den Duitschen bond hoegenaamd geene inbreuk

11-26: (vervolg).

zoude gemaakt worden en de toestand van Limburg in alles gelijk zoude zijn aan dien van Luxemburg. Het blijkt ten duidelijkste uit het voorgaande, dat het hertogdom Limburg beregtigd is, eenen zelfstandigen staat uit te maken, en dat deszelfs vereeniging met Nederland, de zachtste uitdrukking gebruikende, een staatkundige misgreep is geweest; een onregt, dat men Limburg heeft aangedaan, en dat, volgens regt en billijkheid, hersteld moet worden. — Wat nu de belasting op de bezittingen aangaat, hierin behoeft Limburg niet te dragen, dit zal ik de eer hebben Uwe Excellentie ook te bewijzen.

Het doel van den Londensche conferencie was, eene minzame scheiding tusschen België en de Nederlanden te bewerkstelligen. Tot deszelfs werkzaamheden behoorde bijzonder de verdeeling der Nederlandsche schuld. De conferencie nam tot basis, het voormalige koningrijk der Nederlanden te verdeelen in Noordelijke en Zuidelijke provinciën: onder deze laatste behoorde Limburg. Aan België werden de Zuidelijke provinciën toegekend, behalve het

11-27: (vervolg).

Toelichting afbeelding 11-28: J. L. *de* Scherpenzeel-Heusch → *de* = Frans voor *van*. De baron correspondeerde in het Nederlands en Frans.

Duitsche gedeelte van het groothertogdom Luxemburg, welk groothertogdom wederom een onafhankelijke staat werd, en een gedeelte van Limburg, dat aan den Duitschen bond, ter vergoeding voor het gemis van het Waalsche gedeelte van Luxemburg, gevoegd werd. Deze bepalingen vastgesteld zijnde, werd de schuld verdeeld tusschen Nederland en België. — Het groothertogdom Luxemburg en het hertogdom Limburg waren dus van de Nederlandsche schuld ontheven. Het hertogdom Limburg thans met een gedeelte der Nederlandsche schuld te bezwaren, is eene onregtvaardigheid, waartegen de Limburgers geregtigd zijn, zich door alle legale middelen te verzetten.

Tot slot heb ik de eer Uwe Excellentie te berigten, dat ik en mijne vrienden, in Uwer Excellentie's placaat bedoeld, geenszins oproermakers of opruijers zijn, maar allen behooren tot de notabelen van Limburg; dat onze vaste wil is, alle legale middelen aan te wenden, om ons tegen de verderfelijke en ongrondwettige wet der belasting op de eigendommen te verzetten, en om insgelijks alle legale middelen te gebruiken om de scheiding van Limburg met Nederland te bewerkstelligen. Het regt en de legaliteit aan onze zijde hebbende, zullen wij met gelatendheid de toekomst te gemoet zien.

Ik heb de eer mij te teekenen

Uwer Excellentie

gehoorzame dienaar,

Baron J. L. DE SCHERPENZEEL HEUSCH.

Roermond, 23 maart 1844.

11-28: (vervolg).

De Limburgse kwestie in de Nationalversammlung te Frankfurt am Main.

Baron Van Scherpenzeel-Heusch heeft in het kleine jaar dat hij lid was van de Nationale Vergadering te Frankfort behoorlijk gelobbyd voor de Limburgse kwestie. Dankzij hem kwam de Limburgse zaak diverse malen hoog op de agenda van de plenaire vergadering van de Nationalversammlung te staan. Voor de Nationale Vergadering op haar beurt was Limburg een uiterst interessante casus, waarbij deze diende als Musterprozess (proefproces cq. test case) en Präzedensfall (precedent). Het was nauw gelieerd aan de *Luxemburgse kwestie* ((oostelijk) Limburg was immers compensatie-object voor westelijk Luxemburg), het *Schleswig-Holstein probleem* (Schleswig en Holstein waren beiden in personele unie met (de koning van) Denemarken, waarbij Holstein reeds behoorde tot de Duitsche Bond, maar Schleswig niet {ofschoon in de Duitse optiek ook Schleswig puur Duits gebied was}) en het *Oostenrijkse vraagstuk* (de Groß-Deutsche Lösung; een groot Duits rijk <u>inclusief</u> Duits-Oostenrijk (zonder 'Hongaars-Oostenrijk', 'Italiaans-Oostenrijk' en 'Kroatisch-Oostenrijk') onder leiding van dat Duitse Oostenrijk, als tegenhanger van de Klein-Deutsche Lösung; een groot Duits rijk <u>zonder</u> Oostenrijk onder leiding van Pruisen → Norddeutsche Bund). De Limburgse kwestie was meer dan een test case of precedent, het was de voorfase van de inkapseling van geheel 'Holland' in Duitsland ofwel *pangermanisme* (Günter Wollstein: 'Das Großdeutschland der Paulskirche', 1977). Duitsland, waarmee de Duitsche Bond synoniem was, wilde een machtige positie in Europa innemen en daartoe kwamen de Nederlandse rivieren (vooral de Maas en de Rijn) en de havens (Rotterdam, Amsterdam) voor handelsdoeleinden alsmede de Hollandse vloot voor militaire doeleinden erg van pas. Deze zienswijze heeft de pro-Limburgse houding van de afgevaardigden van de Nationale Vergadering mede beïnvloed. De grootste invloed op de afgevaardigden oefende echter Van Scherpenzeel-Heusch zelf uit, door intensief te lobbyen voor aandacht voor de Limburgse zaak. Daar hij zelf slechts gebrekkig Duits sprak en Schoenmaeckers al helemaal geen Duits beheerste, moest hij de Duitse publieke opinie en de houding van de leden van de Nationalversammlung op de achtergrond bewerken door het verspreiden van pamfletten, het laten afdrukken van artikelen in kranten uit met name Frankfurt en Aken, het laten tekenen van petities in Limburg ter staving van zijn papieren betoog in Duitsland en aansluiting bij de 'Württemberger Hof'-fractie wiens

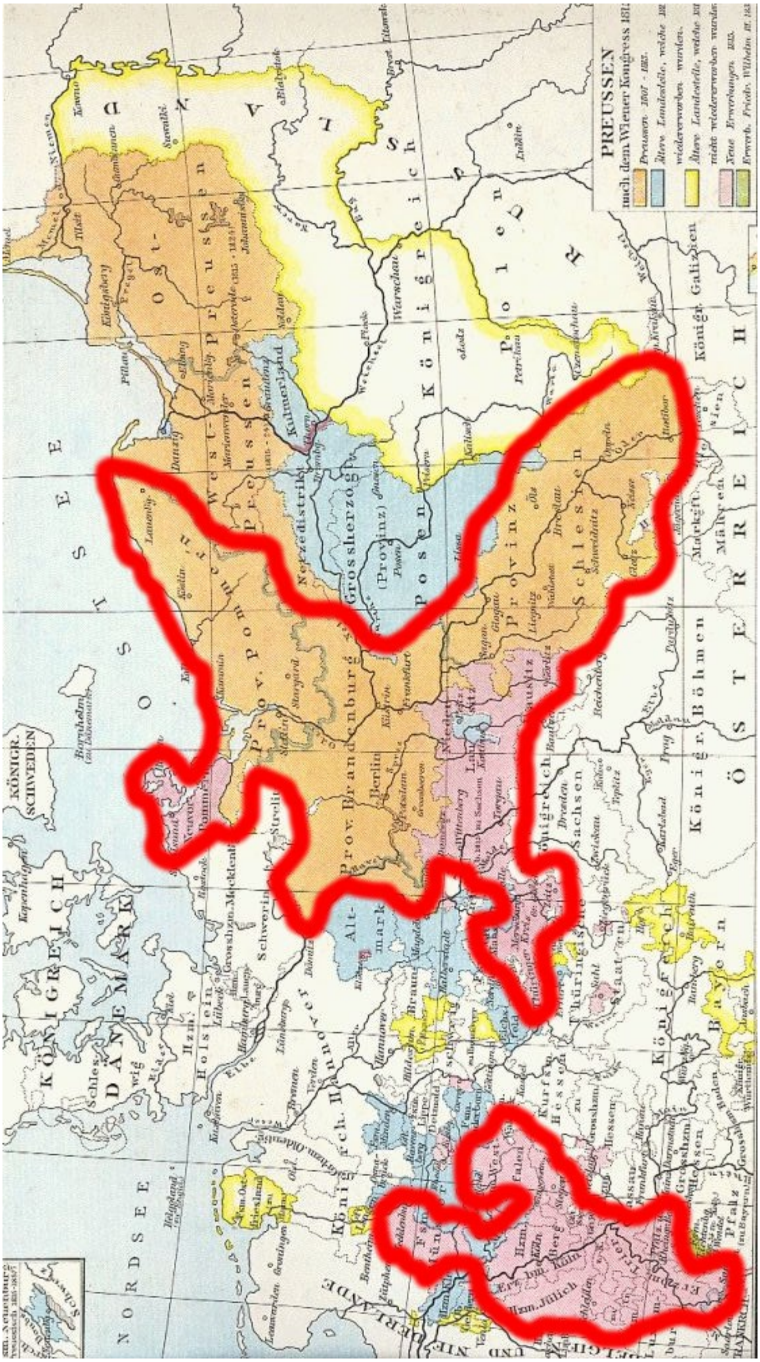

11-X1: Geheel Pruisen (gekleurd) en Pruisisch Bondsdeel (rood omkaderd).

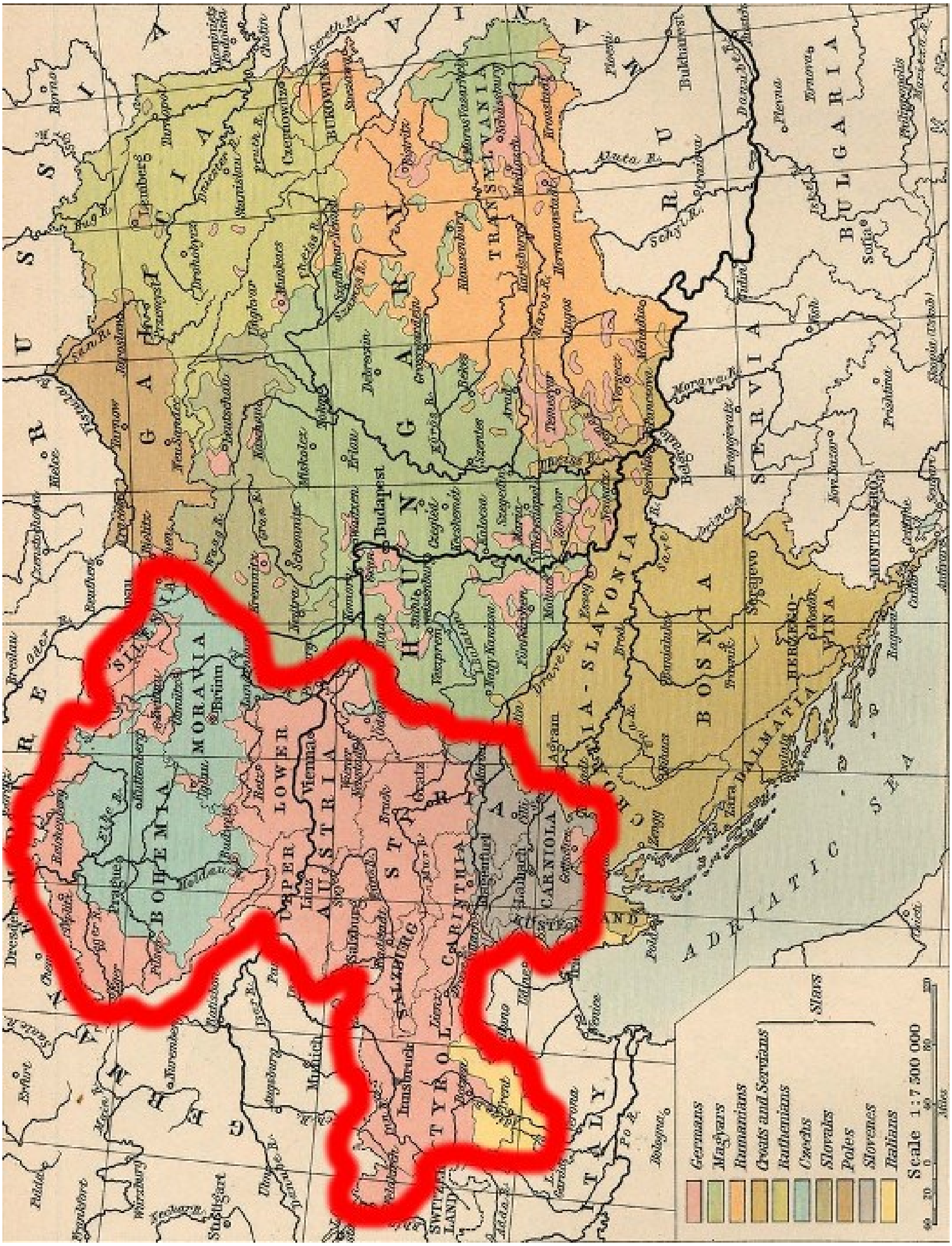

11-X2: Geheel Oostenrijk (gekleurd) en Oostenrijks Bondsdeel (rood omkaderd).

leden (Frans was de internat. voertaal op politiek en diplomatiek niveau) hij voor de Limburgse zaak wist te winnen . Het enige verweer uit anti-separatistische hoek vormden, naast de Hollandse diplomatie en politiek, de petities uit Maastricht en Venlo (beiden steden die niet tot de Duitsche Bond behoorden, waardoor die petities te Frankfurt niet veel gewicht in de schaal legden). Tevens was afgezant van 'Holland', Von Scherff, een *uiterst* zwakke opponent van separatist Van Scherpenzeel-Heusch. De 'Württemberger Hof'-fractie paste bij de denkbeelden van baron Van Scherpenzeel-Heusch. De baron wist met name Höfken als zijn woordvoerder voor de Limburgse zaak te strikken, die in de Nat. Verg. kon interpelleren en het woord voeren, daar de baron voldoende Duitse taalkennis ontbeerde. Daarnaast was Höfken betrokken als redacteur bij de Rheinische Zeitung van **Karl Marx** en co. in Keulen en gaf hij zelf nog samen met anderen de te Heidelberg verschijnende Deutsche Zeitung uit. Höfken had veel contact met de Flaminganten (voorvechters van de Vlaamsche emancipatie,d.w.z. Vlaamsche autonomie en anti-verfransing). De baron kon voor de Limburgse zaak óók nog beroep doen op; **Carl Stedmann** (Augsburger Hof), **Philipp Wilhelm Wernher** (Württemberger Hof), **Heinrich Philipp Osterrath** (Casino) en **August Hermann Ziegert** (Württemberger Hof). De baron onderhield tevens *goede* contacten met de wel zéér hoog aangeziene rechtsgeleerde buitengewoon hoogleraar (außerordentlicher Professor) staatsrecht **Prof. Mr. Heinrich Albert Zachariä** (Casino) en de Minister van Buitenlandse Zaken **Prof. Mr. Johann Gustav Heckscher** (Casino).

11-X3: Boven, v.l.n.r.: Stedmann, Wernher, Ziegert, Onder: Heckscher (l), Zachariä (r).

Hoewel de baron zeer sterk op Limburg gericht was en relatief weinig betrokken was bij niet-Limburgse aangelegenheden in de Nationalversammlung, kende hij toch bondgenoten in de voorstanders van een hardere buitenlandse koers van de Duitsche Bond als uitstraling van haar macht in Europa. Dat poogde de baron te benutten door een sentiment te kweken voor militaire interventie van Duitse zijde in Limburg ter verjaging van de 'Hollanders' die Duitsch Bondsgebied (dat Limburg immers was) bezet hadden. Van Scherpenzeel-Heusch bestookte Heckscher quasi, met verzoeken om het Duitsche Bondsleger het Bondsgebied Limburg te laten binnen marcheren (uitvoering van de zogenaamde *Bundesexekution* cq. Bondsexecutie = strafexpeditie, zoals tegen Denemarken in het Schleswig-Holstein conflict). De Bondsexecutie was een militaire strafmaatregel tegen lidstaten van de Bond die zich niet hielden aan de Bondsakte (1815) dan wel andere Bondsbesluiten (= wetten) en gaf de Duitsche Bond het recht (conform Art. 31 t/m 34 Wiener Schlußakte, zie bijlage en Exekutionsordnung van 3 augustus 1820) om het gebied van een lidstaat te bezetten, diens regering af te zetten en besluiten (hier: wetten) op te heffen die in strijd zijn met de Bundesverfassung. De pogingen van de baron voor militaire interventie van het Bondsleger (*Bundesintervention*, militaire steun: Art. 26 t/m 28 Wiener Schlußakte) waren tevergeefs, daar het leger elders harder nodig was cq. herstellende was (interne onlusten in Pruisen en Oostenrijk plus de oorlogen met Denemarken en Italië) en men de overige grootmachten niet wilde bruuskeren na hun inmenging in de Deense oorlog (waarbij immers Duitsche Bondstroepen binnen marcheerden in Schleswig en Bondsgebied Holstein). Ook het meest prominente lid van de Nationalversammlung, de op en top revolutionist annex de Kölner (Keulse) **Robert Blum**, schaarde zich achter Limburg in zijn laatste grote redevoering in de plenaire vergadering van 16 september 1848, waarin de lafheid van de Provisorische Centralgewalt nog eens benadrukt werd: *"Wir werden alle Ministerien, die halb und zweideutig und feig sind, und nicht wissen, was sie sollen und wollen, mit allen Kräften, die uns zu Gebot stehen, bekämpfen, bis zu dem Augenblick, wo wir ein starkes haben, einerlei ob von dieser oder jener Seite (Bravo!* [van de afgevaardigden]*) und deshalb greifen wir das Ministerium an, das noch in einem halben Leben vor uns tritt. Deshalb weisen wir für seine traurige Haltung auf die Art und Weise hin, wie die Limburger Frage verhandelt worden ist, wie man officielle Actenstücke durch halbofficielle Briefe verleugnet und zu nichte macht, wie man die Centralgewalt oder vielmehr ihren Träger bei öffentlichen Gelegenheiten auftreten läßt, und wie man in dieser Sache verfahren ist".* 9 november 1848 werd hij in Wenen gefusilleerd, nadat

hij als commandant de revolutionairen van de Weense oktoberrevolutie had aangevoerd tegen de keizerlijke Oostenrijkse troepen (die steun kregen van de Kroaten), die de revolutionairen in Hongarije moesten neerslaan, waartegen de met de Hongaarse opstandelingen sympathiserende Oostenrijkse revolutionairen (die wederom sympathiseerden met de Duitse revolutionairen) zich verzetten. Robert Blum (opstandeling der Duitse en Oostenrijkse revoluties) geldt als de Märtyrer (martelaar) van de Duitse democratie (waar de oosterburen 100 jaar op hebben moeten wachten, na drie dictaturen, met de oprichting van een democratisch na-oorlogs Duitsland: 1949).
Het gênante aan de hele affaire rond de executie van Blum als afgevaardigde van de Nationalversammlung en daarmee *de jure* parlementarische immuniteit genietend was, dat Blum *de facto* zonder consultatie van de Duitsche Bond werd geëxecuteerd. Niet alleen werd een afgevaardigde van de Nationalversammlung geëxecuteerd door een Bondslid, de Nationalversammlung werd zelfs niet eens gekend bij de besluitvorming daaromtrent, hetgeen echter gebruikelijk was in dat soort gevallen. (De reden hiervan is evident: het keizerlijke Oostenrijk en haar militaire vertegenwoordigers **opperbevelhebber veldmaarschalk vorst Alfred Candidus Ferdinand zu Windisch-Graetz** en **veldmaarschalk prins (aanspreektitel vorst) Felix zu Schwarzenberg**, beiden verantwoordelijk voor de executie van Blum, waren anti-revolutionistisch gezind en aldus anti-Nationalversammlung). Het toonde de machteloosheid van de *Nationalversammlung*, daar waar deze steeds gewezen had op de zwakte van de *Provisorische Centralgewalt*. Na het debacle van Schleswig-Holstein was dit nu andermaal een zwaktebod van haar zijde.

11-X4: Robert Blum.

In die tijd waren er ook drie brochures die het Limburgse vraagstuk pro-Limburgs behandelden; *De Limburgsche Kwestie* van Arnhemmer **Mr. Jean Henri Guillaume Boissevain** (die vóór afscheiding van Limburg van 'Holland' pleitte, maar dan uit economische motieven), **Das Herzogthum Limburg als Deutscher Bundesstaat** van Krefeldenaar **Dr. Karl Philipp August Steifensand** en *Die Limburger Frage historisch, staats- und völkerrechtlich erörtert* van Dürenaar **Mr. L.J. Keller**.

Franz Anton von Wolfers bood rond begin augustus 1848 als redacteur van de Cölnische Zeitung betreffende België en Nederland, uit vrees dat beide zeker voor het Rijnland belangrijke handelspartners de zijde van Frankrijk zouden kiezen, aan Minister van Financiën **Mr. Pieter Philip van Bosse** aan om pro-'Hollands' te schrijven en de 'Hollandse' zienswijze inzake het Limburgse vraagstuk te ondersteunen.
Van Duitse zijde werd de Limburgse Separatistische Beweging o.l.v. baron Van Scherpenzeel-Heusch als een *liberale* en *nationaal-Duitse* beweging gezien. Fervente voorstanders van opname van 'Duits-Limburg' (het huidige NL-Limburg) in het Duitse rijk waren **Gustav Höfken** (Württemberger Hof), **Prof. Dr. Christian Heinrich Wilhelm Gustav von Rümelin** (Württemberger Hof), **Prof. Dr. Christian Friedrich Wurm** (Württemberger Hof) en **Prof. Dr. Jakob Franz Friedrich Clemens** (Württemberger Hof).

11-X5: Wurm (l) en Von Rümelin (r).

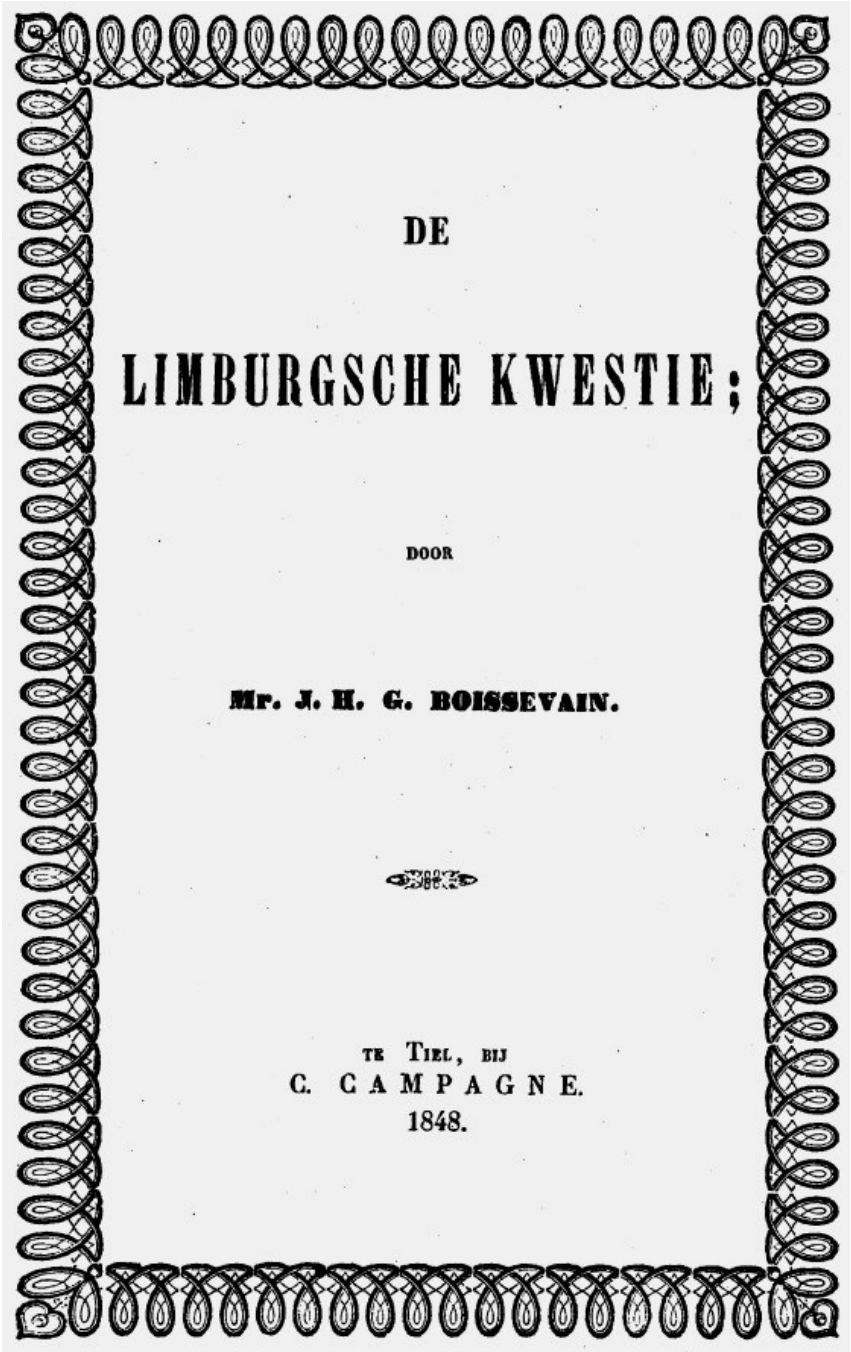

DE

LIMBURGSCHE KWESTIE;

DOOR

Mr. J. H. G. BOISSEVAIN.

TE TIEL, BIJ
C. CAMPAGNE.
1848.

*11-X6: De brochure van **Mr. Jean Henri Guillaume Boissevain** (1817-1870).*

Das

Herzogthum Limburg

als

Deutscher Bundesstaat.

Von

Dr. K. Steifensand.

Mit einer Karte.

Crefeld.

Verlag von E. Gehrich & Cie.

1848.

*11-X7: De brochure van **Dr. Karl Philipp August Steifensand** (1803-1849).*

Die

Limburger Frage

historisch, staats- und völkerrechtlich erörtert.

Nebst einer Beleuchtung der Schrift:

Denkschrift

über

die Verhältnisse des Herzogthums Limburg,

(Frankfurt a. M. 1848)

und

eines Artikels des Amsterdamer Handelsblad's.

Von

L. J. Keller,

Referendar beim Königl. Preuß. Landgerichte zu Aachen.

Aachen,

Verlag von C. Wengler.

1849.

*11-X8: De brochure van **Mr. L.J. Keller**.*

Limburg was een 'Leckerbissen' cq. 'gefundenes Fressen' ("voer") in optima forma voor de Nationalversammlung, waarmee men de blamage van Schleswig-Holstein (toegeven aan de grootmachten Groot-Brittannië, Frankrijk en Rusland) probeerde weg te poetsen en het eigen blazoen als Europese grootmacht (sommigen spraken zelfs van wereldmacht) wilde oppoetsen. Niet onbelangrijk daarbij was het motief dat de Limburgse zaak als parallel diende van en als precedent voor de Oostenrijkse kwestie (opnemen in de Duitsche Bond: Gross-Deutsche Lösung).
Sterker nog: Limburg diende zelfs als test case voor een nieuw te stichten Duitse wereldmacht die als tegenwicht moest dienen van USA in het westen en Rusland in het oosten en die Zwitserland, België, Nederland en Oostenrijk incorporeerde. Deze pangermanistische ideeën werden *vooral* geuit door Oostenrijker **Mr. Franz Schuselka**, **Prof. Dr. Christian Wurm**, **Prof. Dr. Gustav von Rümelin** en **Gustav Höfken**.
Zo mag het niet verwonderen dat het debat van 19 Juli 1848 in het teken stond van een 'Groot-Duitsland'-sentiment, waarin de *Duitse stam der (NL-)Limburgers* thuishoorden en pangermanistische voorstellingen. Gezien de door de grootmachten Groot-Brittanië, Frankrijk en Rusland afgedwongen wapenstilstand van Malmö in het Schleswig-Holstein conflict (dat als een diplomatieke nederlaag van de Duitsche Bond mag worden gekwalificeerd en hoon uit het eigen volk opleverde), stond het daaropvolgende debat van 1 september 1848 in het teken van de parallel met de Limburgse kwestie: het Schleswig-Holstein conflict en de daaruit voortvloeiende te voeren cq. daaraan inherente buitenlandse politiek van de Duitsche Bond. (Er waren twee parallellen met Limburg: de Oostenrijkse zaak en het Schleswig-Holstein conflict).
De interpellatie van **Philipp Wilhelm Wernher** in het debat van 1 september 1848 vloeide voort uit de vrees dat de machtsdemonstratie van het debat van 19 juli 1848 door het uitblijven van actieve stappen van de Provisorische Centralgewalt richting 'Holland' cq. het uitvoeren van het besluit van 19 juli, zou kunnen omslaan in een zwaktebod in het aanzien van het buitenland. De verbolgenheid over de passiviteit van de Provisorische Centralgewalt in het uitvoeren van het besluit van 19 juli om 'Holland' Duitsland's *recht* op Limburg duidelijk te maken, ontaarde in een mißtrauensvotum (motie van wantrouwen), ingediend door Wernher en gesteund door een vurig pleidooi van **Dr. August Christoph Carl Vogt**. Uiteindelijk zou de Provisorische Centralgewalt er met een blauw oog vanaf komen cq. de motie van wantrouwen overleven, doch het liet zien hoe wankel haar positie kon zijn door het spanningsveld der interne krachten (Nationalversammlung) en externe krachten (grootmachten).

De motie van wantrouwen was niet alleen een uiting van de vrees voor gezichtsverlies (cq. verlies van aanzien) in het buitenland, maar meer nog het was een demonstratie van de vrees voor existentiële bedreiging als revolutionair (volks) instituut (Nationalversammlung cq. Frankfurter Nationalversammlung) tegenover de oude machten (vorsten) en de Nationalversammlung van Pruisen. Deze vrees zou ook bewaarheid worden met de contra-revolutie van 1849, die de oude machtsorde (der vorsten) cq. oude machtsverhoudingen herstelde ten koste van de revolutionairen (het volk).
De zwakte van de Duitsche Bond die zich manifesteerde in het zich niet kunnen doorzetten in het Schleswig-Holstein conflict tegen de grootmachten (extern) en Pruisen (intern)(Pruisen wilde een wapenstilstand, Duitsche Bond niet), was tevens in het nadeel van Limburg. Tekenend hiervoor is het afscheid van baron van Scherpenzeel-Heusch en (pro forma) Schoenmaeckers van de Duitsche Bond, slechts enkele dagen voor het einde van de Nationalversammlung en de Provisorische Centralgewalt. Met het teloorgaan van deze twee revolutionaire politieke instituten kwam er ook een einde aan de Limburgse separatistische aspiraties via de Duitsche Bond.
Terug naar de interpellatie tijdens de zitting van 5 november 1848 van **Gustav Höfken** inzake de passiviteit van de Provisorische Centralgewalt. Deze interpellatie was het gevolg van het neerslaan van de revolutie in Wenen (waardoor Limburg niet meer kon gelden als precedent voor het Oostenrijkse vraagstuk) en de publicatie van de nieuwe Nederlandse Grondwet van 1848 op 3 november (waarin 'Holland' nog steeds de onbeschaamdheid had om, net als in 1840, de Grondwet van toepassing te laten zijn op Limburg, weliswaar met het voorbehoud ten aanzien van de Duitsche Bond, maar toch. Op 6 november gaf **ridder Anton von Schmerling** als antwoord op Höfken's interpellatie dat 'Holland' in zijn optiek het recht had om de complexe Limburgse zaak ter bestudering in de lengte te trekken. De ware reden echter was, dat Von Schmerling bevreesd was voor de impact van de uitspraak van 19 juli 1848 (Limburg is een *onafhankelijke* Duitse Bondsstaat, géén Nederlandse provincie) op de grootmachten, omdat die dat zagen als annexatie van Limburg (wat het geenszins was, doch enkel het gevolg van de *interconstitutionele* verhouding (Grondwet ←→ Bundesverfassung) tussen Nederland en de Duitsche Bond).
Höfken nam geen genoegen met de verklaring van Von Schmerling van 6 november en interpelleerde andermaal op 10 november. Dit leidde ertoe dat de volkenrechtelijke commissie zich over het besluit van 19 juli boog (waaraan het destijds een positieve bijdrage had geleverd met het advies om te stemmen vóór Limburg als een *onafhanke-*

lijke Duitsche Bondsstaat en daarmee tegen Limburg als een Nederlandse provincie). In de zitting van 24 november 1848 presenteerde de commissie haar bevindingen en bevestigde haar advies van 19 juli dat jaar. Von Schmerling liet de Nationalversammlung evenwel weten dat hij 1. geen druk zou uitoefenen op de 'Hollandse' regering inzake de Limburgse kwestie ofwel het doorzetten van de aanspraken van de Duitsche Bond op Limburg en 2. De 'Hollandse' regering niet zou vermanen aangaande de op dat moment actuele revisie van de Nederlandse Grondwet voor wat betreft de passage in Art. 1 betreffende 'betrekkingen' i.p.v. 'rechten' en de betiteling 'provincie' en inzake de in Art. 2. vermelde mogelijkheid van aanpassing van de provinciegrenzen, hetgeen in concreto betekent dat Limburg opgedeeld en samengesmolten zou kunnen worden met andere provincies, hetwelk aldus Limburg dan als *Duitsch Bondsgebied* incorrecterwijze zou uitsluiten en de onterechte theorie van een 'morele band' tussen Limburg en de Duitsche Bond zou demonstreren, welke echter sowieso in strijd was met de Bundesverfassung en aldus geen validiteit voor Limburg *kon* hebben). Deze doorgevoerde constitutionele revisies waren weliswaar vanuit soevereiniteitsoogpunt legitiem ('Holland' was immers een soevereine staat en kon aldus haar eigen Grondwet bepalen) en hadden sowieso geen validiteitsbasis in de betrekkingen van Limburg tot de Duitsche Bond (die immers gedomineerd werd door de Bundesverfassung), ze toonden evenwel de ware aard van de 'Hollandse' handelwijze betreffende Limburg in relatie tot de Duitsche Bond en konden gewoon niet anders door de Duitsche Bond worden opgevat als een regelrechte 'diplomatieke oorlogsverklaring'. Daarom was een berisping door de Duitsche Bond aan het adres van 'Holland' gewenst, zo de opvatting van de Nationalversammlung. 'Holland' probeerde immers de betrekkingen van Limburg tot de Duitsche Bond te bagatelliseren tot slechts 'een morele band', waarbij enkel het voldoen van de financiële en militaire Bondsverplichtingen voldoende zouden zijn om de betrekkingen afdoende na te komen. 'Holland' probeerde het recht, dat zich niet liet verdraaien, toch te verdraaien met juridische kunstgrepen. Niettemin liet Von Schmerling de Nationalversammlung weten dat hij de uitspraak (het besluit), cq. qua context; het protest, van de Nationalversammlung zou laten mededelen aan de 'Hollandse' regering. Hij gaf daartoe (mondeling!) aan afgezant **Dr. Friedrich August von Liebe** in Den Haag de opdracht tot overbrenging van voornoemd besluit aan de 'Hollandse' regering, wetende dat Liebe geenszins gevolmachtigd was zulks te doen doch dat Von Schmerling als Minister van *Binnenlandse* Zaken (het was immers een *interne Duitse* aangelegenheid) de opdracht ter overbrenging had moeten verstrekken

aan de afgezant van 'Holland', Von Scherff. Door deze weldoordachte vertragingstactiek van Von Schmerling, waarmee hij de Nationalversammlung *in de waan liet* dat de 'Hollandse' regering over haar besluit geïnformeerd zou worden, plaatste hij zichzelf in een moeilijke situatie ten aanzien van Groot-Brittannië (dat het besluit van de Nationalver. immers argwanend interpreteerde als een verkapte annexatiepoging, wat het uiteraard niet was en niet *kon* zijn, Limburg was op grond van Art. 1. van de Bundesverfassung Duitsch Bondsgebied, tot twee maal toe gestaafd door de besluiten van de Nationalversammlung) en verklaarde tegenover de Britse diplomaat te Frankfurt, **graaf Henry Richard Charles Wellesley {1st Earl Cowley}** alias **lord Cowley**, dat de Limburgse kwestie werd opgeschoven totdat de Schleswig-Holstein kwestie was opgelost.

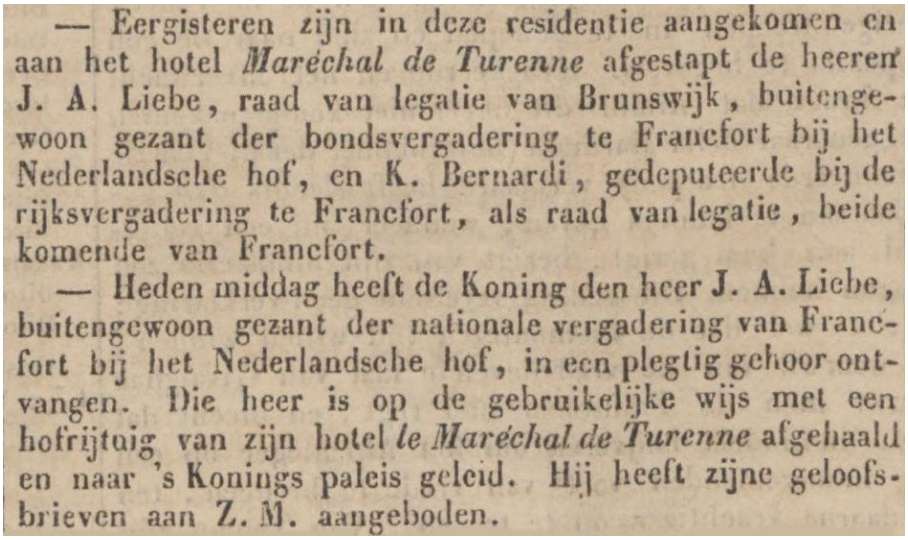

— Eergisteren zijn in deze residentie aangekomen en aan het hotel *Maréchal de Turenne* afgestapt de heeren J. A. Liebe, raad van legatie van Brunswijk, buitengewoon gezant der bondsvergadering te Francfort bij het Nederlandsche hof, en K. Bernardi, gedeputeerde bij de rijksvergadering te Francfort, als raad van legatie, beide komende van Francfort.

— Heden middag heeft de Koning den heer J. A. Liebe, buitengewoon gezant der nationale vergadering van Francfort bij het Nederlandsche hof, in een plegtig gehoor ontvangen. Die heer is op de gebruikelijke wijs met een hofrijtuig van zijn hotel *le Maréchal de Turenne* afgehaald en naar 's Konings paleis geleid. Hij heeft zijne geloofsbrieven aan Z. M. aangeboden.

11-X9: De Tijd van 11 september 1848.

*Het bezoek van **Dr. Friedrich August von Liebe** en zijn begeleider **Dr. Karl Christian Sigismund Bernardi** (Casino-fractie) aan Den Haag.*

Abusievelijk staat hier J.A. Liebe i.p.v. F.A. von Liebe. De sierletter F in het Gotisch alfabet lijkt, al naar gelang de afdrukstijl, veel op een J!

Legatie = gezantschap (diplomatieke vertegenwoordiging) en is een minder zware vertegenwoordiging van een land dan diens ambassadeur.

Geloofsbrief is in deze context, anders dan bij een Tweede Kamerlid (zie elders in het boek), een verklaring van de hoogste regeringsfunctionaris (in dit geval de Reichsverweser) aan het staatshoofd van het land dat bezocht wordt (hier Willem II), dat de afgezant de rechtmatige vertegenwoordiger is van zijn staat (hier Duitsche Bond).

Ondanks zijn vertragingstactiek schrijft Von Schmerling in zijn brief van 11 oktober 1848 aan Von Liebe, dat hij het standpunt huldigt dat met de Grondwetsrevisie van 1848 aangaande de eerste twee artikelen van de Grondwet, de verhoudingen tussen Limburg en de Duitsche Bond daardoor niet zijn gewijzigd. Bovendien apelleert hij aan de *rechten* van de Duitsche Bond inzake Limburg. De boodschap was aldus duidelijk: wel vertraging {overigens *niet* omwille van 'Holland', maar als Oostenrijker was voor hem (en ook voor de toekomst van de Duitsche Bond) het Oostenrijkse vraagstuk beduidend relevanter en diende Limburg slechts als precedent; wanneer Limburg eenmaal *volledig* los zou zijn van 'Holland' (d.w.z. ook *administratief*), dan zou Oostenrijk wellicht over de streep te trekken zijn als *volledig Duitse staat* en *kernmacht* in een nieuw *Groot-Duits rijk*}, maar geen acceptatie van rechtsverdraaing inzake Limburg.

Volgens Von Schmerling, in het debat van 24 november 1848, zou men hooguit de Eerste en Tweede Kamerverkiezingen (30 november – 1 december 1848, niet in alle gemeenten op dezelfde datum) in het Duitsch Bondsgebied Limburg kunnen verbieden (was immers in strijd met de Bundesverfassung), doch Von Schmerling leek het raadzaam dit juist niet te doen om te voorkomen dat daardoor een anti-Duits sentiment zou kunnen ontstaan in het Limburgse. Althans, zover de officiële lezing. De realiteit was echter, dat de kwestie Limburg niet echt meer leefde in de Nationalversammlung, omdat het door de ontwikkeling in Oostenrijk (het neerslaan van het revolutionisme aldaar cq. een voorgeschoven contrarevolutie als gunstig neveneffect van het neerslaan van de Hongaarse revolutie) niet meer als precedent kon gelden voor het Oostenrijkse vraagstuk (binding van Duits-Oostenrijk aan Duitsland, met dàt Oostenrijk als kernmacht, cq. de Groß-Deutsche Lösung) en daarmee haar kracht als test case had verloren. Voor de rest was deze politieke houding van Von Schmerling een uiting van ordinaire vertragingspolitiek, niet meer en ook niet minder.
Voor Van Scherpenzeel -Heusch was, nogmaals verwoord in zijn afscheidsrede van 14 mei 1849, reeds voordien (uiterlijk eind 1848 toen het zelfs voor de Nationalversammlung zelf als onafwendbaar gold) al duidelijk dat Duitsland afstevende op, cq. terug zou vallen in, het conservatisme cq. absolutisme van vóór de revolutie. Dus zijn afscheidsrede was méér dan slechts uiting van frustratie over het uitblijven van de daadkracht der Nationalversammlung in het *praktisch* beklinken van Limburg's onafhankelijkheid. Het was de gewisheid dat de Duitsche Bond voorlopig geen tussenstation meer zou *kunnen* zijn voor Limburg naar een totale onafhankelijkheid als *volkenrechtelijke* soe-

vereine staat. Limburg had feitelijk de pech dat het steun kreeg van een Duitsche Bond die, door haar geaardheid, slechts *morele autoriteit* had over de bondsstaten waaruit het was samengesteld i.p.v. *gezaghebbende autoriteit*. De Bond betrok haar financiële, militaire en regeringsmiddelen uit de materiële en menselijke bijdragen van de bondsstaten, hetgeen haar positie fragiel maakte.
De Duitsche Bond, wiens machtscentrum ten tijde van de aan de revolutie ontsproten Nationalversammlung en Provisorische Centralgewalt het doel nastreefde om een *eenheidsstaat* Duitsland op te richten (Bundesstaat cq. Föderale Staat i.p.v. Staatenbund), presenteerde zich als alleenvertegenwoordiger van 'Duitsland' (dat toen immers nog niet als eenheidsstaat bestond) tegenover het buitenland, temidden van de grootmachten, hetgeen echter helaas een fiasco werd. Het gezag in de Duitse staten (inclusief Oostenrijk) bleek anno 1848 nog niet rijp te zijn voor liberalisme. Alleen het volk, maar zij had niet voldoende macht om de revolutiegeest langdurig kracht te geven opdat het zich had kunnen settelen in een nieuwe liberale staatsvorm.
Diplomatiek, aldus naar het buitenland toe, had de Duitsche Bond het probleem dat de poging om eigen Bondsafgezanten naar het buitenland te sturen mislukte daar deze door de grootmachten niet werden erkend (als men bedenkt dat de Duitsche Bond een constructie is van het Congres {der grootmachten} van Wenen, oogt dit uiterst vreemd) en daarnaast hielden de Duitsche Bondsstaten ieder afzonderlijk vast aan hun eigen afgezanten in het buitenland en wilden die niet vervangen door equivalente plenipotentiarissen van de Duitsche Bond.
Al met al bevond de Duitsche Bond zich voortdurend in een spagaat: enerzijds intern (binnenland) kracht tonen, doch met het risico anderzijds extern (buitenland) te provoceren (sympathie verspelen, verzet ontlokken of zelfs geweld ontketenen).

De aanhechting van Limburg aan de Duitsche Bond was weliswaar *de jure* een feit, alleen *de facto* moest het nog de Hollandse bemoeienis dulden, doordat het onfortuinlijkerwijze het kind van de niet opgegane rekening (in het Schleswig-Holstein-conflict) was geworden en de Bond haar tanden niet durfde te laten liet zien (in het Oostenrijkse vraagstuk met de executie van één van haar voornaamste afgevaardigden), wier verbeelding van roofdiertanden sowieso verbleekte melktandjes bleken te zijn. Aldus konden de besluiten van 19 juli 1848 en 24 november 1848 niet ten uitvoer worden gebracht.

Resumerend kan men een negental redenen opsommen, waarom de Duitsche Bond in de Limburgse kwestie met de besluiten van 19 juli 1848 en 24 november 1848 *de facto* (niet *de jure*!) een papieren tijger afleverde;

1. Het dilemma van de Duitsche Bond tussen binnenlands machtsvertoon en het voorzichtig manoeuvreren ten opzichte van het buitenland,
2. Het niet erkennen door het buitenland van de alleenvertegenwoordiging van Duitsland door de Duitsche Bond ten tijde van de Nationalversammlung {vóór en na de revolutie van 1848 is nooit sprake geweest van alleenvertegenwoordiging van Duitsland door de Duitsche Bond}. (Groot-Brittannië spreekt in die context veelbetekenend van 'two German powers' (= Pruisen en Oostenrijk), alleen zij werden gezien als de unieke representatie van Duitsland),
3. Afwijzing van het buitenland van iedere poging tot expansie van de Duitsche Bond,
4. De afhankelijkheid van de Duitsche Bond van de eigen parlementen en regeringen te Pruisen (Preußische Nationalversammlung plus regering) en Oostenrijk (Österreichischer Reichstag plus regering), hetgeen haar positie verzwakte,
5. De zelf opgelegde, doch ook i.v.m. bufferfunctie door grootmachten verwachte, verplichting van het onderhouden van vriendschappelijke betrekkingen met 'Holland',
6. De oorlogen Denemarken-Duitsche Bond (onder aanvoering van Pruisen) en Oostenrijk-Italië,
7. De interne onlusten in Pruisen en Oostenrijk (inclusief Hongarije),
8. De aan kracht inboetende revolutionaire omwenteling in Duitsland vanaf eind november 1848,
9. Het wegvallen van de precedentfunctie door het einde van de revolutie in Oostenrijk (dat de voorbode markeerde van de algehele Duitse contrarevolutie van 1849).

Aldus te verdelen in drie categorieën van oorzaken voor de teloorgang der Limburgse zaak in de Nationalversammlung ofwel voor de papieren tijger:

- Buitenlandse verhoudingen,
- Militaire onbeschikbaarheid/ recuperatie/ ongewenstheid (door de oorlogen en interne onlusten plus de impact op de grootmachten),
- Machtsverlies en interesseverlies der revolutionairen.

Interessant is nog te vermelden dat de Tweede Kamerverkiezingen in Bondsgebied Limburg eind 1848 in strijd waren met de Bundesverfassung en het besluit van 19 juli 1848. Meer specifiek betrof het de artikelen 26 en 78 van de Nederlandse Grondwet.

Artikel 26; *"De Koning der Nederlanden kan geene vreemde Kroon dragen, met uitzondering van die van Luxemburg. In geen geval kan de zetel van de Regering buiten het Rijk worden verplaatst".* Limburg wordt niet vermeld! Aldus kon Willem I geen hertog (en aldus staatshoofd) van Duitsch Bondsgebied Limburg zijn! (zie ook Grochtmann, IV. Teil – 13, 1937). M.a.w. Willem I had op grond van de Nederlandse Grondwet, waarop hij de eed had afgelegd, in de hoedanigheid van hertog van Limburg zelfs geenszins *kunnen* toetreden tot de Duitsche Bond. Nog afgezien van de Bundesverfassung, die in dat geval een personele unie eiste, gelijk Luxemburg (hetgeen Limburg sowieso al toekwam op grond van zijnde een compensatie-object, echter door de keuze-optie van de grootmachten aan Willem I (provincie of personele unie) op oneigenlijke wijze teniet gedaan werd).

Artikel 78: *"De Eerste Kamer bestaat uit 39 leden.*
Zij moeten behooren tot de hoogst aangeslagenen in de rijks-directe belastingen. Het getal dezer hoogst aangeslagenen, waaruit zij worden gekozen, wordt in elke provincie zoo bepaald, dat op iedere drie duizend zielen één, die tevens de overige vereischten bezit om lid dezer Kamer te zijn, verkiesbaar is. Deze overige vereischten zijn dezelfde, welke voor de leden der Tweede Kamer worden gevorderd.
Zij worden verkozen door de Provinciale Staten, in de volgende verhouding:
Noordbrabant 5, Gelderland 5, Zuidholland 7, Noordholland 6, Zeeland 2, Utrecht 2, Friesland 3, Overijssel 3, Groningen 2, Drenthe 1, Limburg 3, 39 leden.
Ingeval van vereeniging of splitsing van provinciën voorziet dezelfde wet, die dit beveelt, in de wijziging, welke daardoor in deze verhouding noodig zal worden bevonden". Aldus verklaart dit artikel dat Limburg drie representanten te leveren heeft voor de Eerste Kamer, hetgeen in strijd is met de Bundesverfassung en het besluit van 19 juli 1848.

(overigens is de dissertatie van Duitser Grochtmann, wonende te Sittard, door zijn verblijf in Nederland hier en daar verkleurd, daar waar de beduidend gedetailleerdere dissertatie van Duitser Kraume evenwichtig is, niet specifiek pro-'Hollands' of pro-Duits).